



„...és add, hogy mindenkit tudjunk szeretni, akivel utunk során találkozunk: régi ismerősöket és hozzánk menekülteket egyaránt.”
Oratio oecumenica ▶ 2. oldal

„Döbbenetes volt nézni, ahogy a menekültek gyermekeiket és asszonyaikat a biztonságosabbnak vélt aluljáróban helyezték el, maguk pedig egymásba kapaszkodva álltak sorfalat odafönt.”
Égtájéoló ▶ 3. oldal

„Kétszereplős kamaradarab aratott itt s még számos német városban júniustól kezdve nagy sikert, amely Luther Mártonnak és egyik ősellenségének, Albrecht bíborosnak (képzeletbeli!) vitáját mutatja be...”
Händelfalvi barangolások ▶ 7. oldal

„Isztrián újra létrejött Jugoszlávia, csak kicsiben. Több nemzetiség él egymás mellett és egymással békében és barátságban.”
A béke félszigete ▶ 10. oldal

Pokoli állapotok a Keletinél ▶ 4. oldal
Kodály-módszer a Fülöp-szigeteken ▶ 6. oldal
Műhelymunka a menekültekről ▶ 8. oldal
A kerítés túoldalán ▶ 9. oldal
Jogok és kötelességek az iskolában ▶ 12. oldal
Csendes ünnep Ipolyságon ▶ 14. oldal

Hatékony evangélikus segélyakció



HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA FELVÉTELE

▶ A menekültválság egyik legfeszültebb napján, múlt pénteken délután kettőkor evangélikus lelkészek és az országos iroda dolgozóinak egy csoportja elindult az Üllői úti székházból a II. János Pál pápa térre, az egyház diakóniai munkájáért felelős püspökével, dr. Fabiny Tamással együtt, hogy a helyben működő segítő szervezetek önkénteseinek segítségével átadják az ott tartózkodó menekülteknek azt a százötven adag meleg ételt, amelyet az egyház Rózsák terén lévő kollégiumában készítettek el.

A főváros VIII. kerülete a Keleti pályaudvar és a II. János Pál pápa tér okán kiemelt fontosságú mind a migránsok, mind a velük kapcsolatba kerülő helyi lakosok számára. A józsefvárosi evangélikus közösség több tagja folyamatosan részt vállal a feladatokból. Jól ismeri a kerületben működő egyházi és civil szervezeteket Románné Bolba Márta lelkész, aki a kommunikációs munkát és a szervezést segíti.

Pénteken a segélyakció résztvevői először a Bérkocsis utca 41. szám alatt már hónapok óta tevékenykedő csoportot keresték fel, és az étel egy részét náluk helyezték el az esti ételosztásra. Azután segítők közreműködésével a térre mentek, ahol családias piknikhangulat uralkodott. Egy csapat fiatal fiú futballozott, mások kártyáztak, sokan sziesztáztak, aludtak.

Az ételosztás hallatán és láttán azonban a tér megélnéül. A jobbra férfiakból álló tömeggel nehéz megértetni, hogy jó lenne, ha

mindenkinek jutna étel, ezért mindenki csak egy dobozzal vigyen magával. A sort formáló menekültek végül pár perc alatt elkapkodták a dobozokba csomagolt, rizses-zöldséges egytálélt és a hozzá adott kenyeret is. Végül sok éhes ember lakott jól.

Ponicsán Erzsébet rákospalotai lelkész a gyerekekre is gondolt: desszertként egy doboz nyalókát hozott, amelyet a téren játszó gyerekek és pihenő szülei között osztottak szét. Afgánok, szírek, albánok, pakisztániak kaptak a csemegéből. Hálás felnőttek és gyerekek mondtak köszönetet, ki angolul, ki a maga nyelvén.

Az evangélikus diakónia a tervek szerint egy hónapon keresztül mindennap fog meleg ételt osztani az itt lévő menekülteknek, valamint együttműködik a Házi Gyermekorvosok Országos Egyesületével, akik az egyházi gyógyszeradományt használhatják majd fel a rászoruló gyerekek kezelésében.

A menekülthullámmal érintett pályaudvarokon az evangélikus diakónia az ideérkezők tájékozódását kívánja segíteni a Migration Aiddel közösen kiadott tájékoztató füzetekkel, melyek az angol és a francia mellett többek között farszi, urdu és arab nyelven készültek. Emellett a bajor diakónia szakembereivel megkezdett konzultációs folyamat eredményeként a vasúti diakónia gyakorlatát is szeretné honosítani. A többi szervezettel együttműködve folyamatos segítő szolgáltatást szeretne biztosítani az úton lévő rászorulóknak.

Az aktuális krízishelyzet kezelése mellett a Magyarországi Evangélikus Egyház segíteni szeretné az elismert menekültek társadalmi beilleszkedését is, ennek érdekében „integrációs ház”-konceptiójával pályázott a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alaphoz.

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA
▶ Menekültkérdésről szóló összeállításaink a 4. és 8–9. oldalon

Európát a menekültáradat töredéke éri csak el

Honfitársainkban elég erős az ismeretlentől és az idegentől való félelem és a gyanakvás – hangsúlyozta Szemerei János. A Nyugati Evangélikus Egyházkerület püspöke online nyilatkozatában hozzátette: nagyon elszomorítja, hogy hazánkban inkább pánikkeltés folyik, mint korrekt tájékoztatás. Szinte nem is hallani arról, hogy az Európát elérő menekültlétszám milyen kicsi töre-

déke a háború miatt otthonát és hazáját elhagyni kénytelen menekültek sokaságának.

Az evangélikus püspök rámutatott: az egyik háborús gócpont, Szíria közvetlen szomszédságában lévő országokra elképesztő mértékű menekültáradat zúdult. A hontalanná válók nyolcvanöt százaléka nem is kívánja elhagyni hazájának régióját, hanem a közvetlen szomszédságban él

menekülttáborokban. Ott nem néhány tízezer ember, hanem sok száz-ezres és milliós embertömeg ellátásáról kell gondoskodni. Törökországba például kétfélmillió, a mindössze egyharmad Dunántúl méretű Libanonba is több mint egymillió, a szintén kis országnak számító Jordániába is több mint félmillió ember menekült át az életét mentve – mutatott rá a püspök. ■ MTI

Könyörgés a józanság és ébredés lelkeért

■ GÁNCSS PÉTER

Talán még a fülünkben csengenek a tanévnyitó istentiszteletek *Veni, Sancte...* énekének hangjai. Most olyan időköt élünk, amikor nem szabad egy pillanatra sem elnémulnia a Szentlélek ajándékaiért könyörgő imádságnak. Különösen is kérünk kell a józanság lelkét abban a kaósszal fenyegető menekültkrízisben, amelybe hazánk, de az egész öreg kontinens jutott.

Nehéz erről a kérdéstről indulatmentesen nyilatkozni. Pró és kontra röpködnek a kemény vádak és a „világmegváltó” ötletek. Sokan tudni vélik, hogy mit nem kellene csinálni, de hogy merre van az előre, azt még Európa vezető nagyjai is csak tapogatva keresgélnek. Ugyanakkor szomorúan tapasztaljuk, hogy sokan ezt a válságot is politikai dzsungelharca, szavazatszerzésre próbálják kihasználni, mintha lennének kormánypárti és ellenzéki menekültek, jobb- és baloldali migránsok...

Tény, hogy nem kevés félelem, gyanakvás és előítélet él bennünk a más földrésztől, kultúrából érkező idegenekkel szemben. Akadnak olyanok, akik legszívesebben az összeset hazazavarnák, mások viszont naiv rajongással mindenkit magukhoz ölelnének. Nyilvánvaló, hogy egyik út sem járható. Valóban felülről kell kérnünk a bölcsesség és józanság lelkét, hogy rátaláljunk arra a bizonyos keskeny ösvényre, amely valóban az életre segít.

Ebben a kaotikus helyzetben érdemes megszívlelni, hogy az egyház irányítóját a teológia. Luther Márton sokat idézett és nemritkán félreértett, kettős kormányzástól szóló tanítása talán segíthet nekünk a kiút megtalálásában. Luther megkülönbözteti a világi hatalom és az egyház feladatát, felelősségét és küldetését. A világi hatalom a törvény segítségével hivatott a jó rend megteremtésére, őrzésére és fenntartására. Az evangéliummal ugyanis nem lehet kormányozni a világot. Lehet olyan helyzet, amikor a világi kormányzat kemény, népszerűtlen lépésekre kényszerül a rend biztosítása érdekében. Konkrétizálva mindezt a mai fájdalmas magyar valóságra: lehet, hogy kerítést kell emelni annak érdekében, hogy az európai törvényeket betartva kontrollálható mederbe terelhesük a menekültáradatot.

Mi a küldetése ebben a vitatott, forrongó helyzetben az egyháznak, amelyre a bűnbocsánat, az irtalmas krisztusi szeretet evangéliumának hirdetése és megélése bízott? Természetesen nem tehet mást, mint Ura és Mestere, aki ugyan nem adott enni minden éhezőnek, de ahol éppen jelen volt és szükségét látott, ott kenyeret osztott a tömegnek tanítványai aktív segítségével. Nem állított

talpra minden beteget, de aki az útjába került, azt nem kerülte el, nem lépte át, hanem lehajolt hozzá jó szóval és gyógyító szeretettel.

Külön is kiemelném a mai zűrzavarban a jó, az igaz szó, a korrekt tájékoztatás terapeutikus erejét. Sajnos részben hamis ígéretek és információk mozgatják a jobb sorsban reménykedő tömegeket Európa felé, amely távolról sem az ígért földje.

Fontos, hogy mi is jól értsük a fogalmakat: ki tekinthető menekültnek, ki a bevándorló, ki az illegális határsértő. Nagy a kaósz a fejekben, és ebben nem kevés a felelőssége a különböző politikai erők által manipulált médiának. Kontrollálatlan hírek, álhírek, féligazságok zúdulnak ránk, gyakran szinte már fuldoklunk a zavaros információk örvényében.

A tisztánlátás érdekében hívtuk meg diakóniai osztályunk menekültügyi szakembereit mindhárom egyházkerületi munkaévkezdő lelkészkonferenciára, és ezért szerveztünk migrációs műhelymunkát az országos egyház székházában lelkészeknek, önkéntes munkatársaknak, akik szeretnének felkészülten, szakszerűen segíteni a rászorultaknak ott és akkor, ahol és amikor ez valóban a mi feladatunk. Nem összemossa a törvényt és az evangéliumot, a kormányzati és az egyházi felelősséget és küldetését. Nem csupán emberi lelkesedéssel, hanem a józanság Lelkétől vezetettve.

”Nagy a kaósz a fejekben, és ebben nem kevés a felelőssége a különböző politikai erők által manipulált médiának. Kontrollálatlan hírek, álhírek, féligazságok zúdulnak ránk, gyakran szinte már fuldoklunk a zavaros információk örvényében.

Szeretnénk hinni, hogy téved *Michel Houellebecq* francia író, aki idén megjelent, nagy vihart kavart könyvében, a *Behódolásban* azt vizionálja, hogy 2022-re már kormányra kerülnek az iszlám erők Franciaországban. A regény szerint a Sorbonne-on például már csak igazhittű muzulmánok taníthatnak majd. Az író kemény diagnózisa szerint Európa halott, mi öltük meg, és ebből a halálból az iszlám kínál majd kiutat...

Remélem, hogy Európa még nem halt meg, csak alszik. Ébresztése, ébredése a mi felelősségünk is. Tudom, kevés hozzá a saját erőnk, ezért könyörgünk: Jöjj, ébresztő, új-játeremtő Lélek!

Oratio œcumenica

Drága Urunk! Szabadságra hívtál el bennünket, olyan életre, amelyet nem a félelem igazgat, amelyben nem attól rettegünk, amit elvesztettünk, hanem azért adhatunk hálát, amit megkaptunk. Mi mégis mindig félünk attól, hogy valamiből kimaradunk, ezért torz utakon keresünk teljességet. Félünk a jövőtől, ezért megpróbáljuk uralni azt, ami a te kezében van.

Kérünk, te szüld meg bennünk a megváltás, a szabadság gyümölcsseit: ellenségeskedés helyett szeretetet, féltékenység helyett hűséget, széthúzás helyett türelmet, önzés helyett szívességet. Add, hogy a szabadság lelke vezessen bennünket! Segíts, hogy ne félelemmel tekintünk erre a világra és önmagunkra, hanem rád tudjuk bízni életünket!



Ezzel a bizalommal kérünk most téged: áldd meg ezt a világot! Féltjük gyermekeink jövőjét; add, hogy rád tudjuk bízni ezt a jövőt! Nem értjük, mi történik körülöttünk a világban; te adj bölcsességet, hogy mégis tudjunk félelem nélkül, helyesen dönteni. Rossz hírekkel fenyegetnek minket; te adj erőt, hogy mindig tudjunk a jó hírre, az evangéliumra figyelni!

Áldd meg a földet, amelyen élünk. Add, hogy megadja mindennapi kenyerünket, és tudjunk rá úgy vigyázni, mint ajándékba kapott otthonunkra. Áldd meg a népet, amelyben élünk adatott, és add, hogy mindenkit tudjunk szeretni, akivel utunk során találkozunk: régi ismerősöket és hozzánk menekülteket egyaránt. Segíts, hogy a tőled kapott szeretet itassa át szavainkat, tetteinket, tekintetünket és gondolatainkat.

Légy a gyermekekkel, adj nekik erőt az előttük álló iskolaévben. Légy a mindennapi munkában állókkal, hogy ne éjjenek ki, és átélhessék: terheik hordozásának célja van. Állj az öregek mellé; add meg nekik a biztos reménységet, hogy az ő életük sem hiábavaló. Állj a halállal harcolók és azok mellé, akiknek búcsúzniuk kell, hogy ne érezzék magukat egyedül. Ifjúságban és öregségben, munkában és pihenésben, örömben és könnyekben, egészségben és betegségben is maradj velünk ígéreted szerint. Ámen.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 15. VASÁRNAP – GAL 5,25–6,10

„Duális képzés”

A hazai szakképzés megújításának jegyében gyakran hallhatunk manapság a duális képzés fontosságáról. Ennek lényege, hogy az iskolai elméleti oktatással párhuzamosan a tanulók rendszeresen végeznek szakmai gyakorlatot megfelelő üzemekben, vállalatoknál. Ilyen módon egészséges egyensúlyba kerülhet az elmélet és a gyakorlat.

Most, szeptember második hetében, amikor már túl vagyunk a tanévnyitói ünnepeken és istentiszteleteken, itt az ideje, hogy mi is komolyan vegyük saját tanítványi életünk iskolájában a „duális képzést”, elmélet és gyakorlat összetartozását. Ebben segíthet nekünk Pál apostol levelének biztató, elkötelező és mozgósító felhívása: „Ha a Lélek által élünk, akkor éljünk is a Lélek szerint.” (Gal 5,25) Kicsit leegyszerűsített, profán fordításban: a Lélek váljék élétté, az elmélet legyen gyakorlattá.

Ha a kettő különválik, ha az elméletből nem születik meg a gyakorlat, akkor a kereszténység hiteltelen, meddő, megüresedett vallássá válik, kegyeskedéssé silányul. Olyan lesz, mint az üres kagylóhéj vagy csigaház, amely lehet ugyan kívülről szép, időtállóan tartós, csak éppen a lényeg, az élet hiányzik belőle.

Sajnos gyakran templomépületeink is ilyen kiüresedő házak, amelyeknek külső állagmegőrzésére hatalmas összegeket fordítunk, csak éppen az élet és a Lélek hiányzik belőlük...

Mi az, ami megóvhat minket ettől a kiüresedéstől? Mi az, ami összekötheti az elméletet és a gyakorlatot, az ünnepnapokat és a hétköznapokat? Erre a nagyon fontos kérdésre alapigénk legismertebb, legtöbbet idézett

versében találhatunk választ: „Egy-más terhére hordozzátok, és így töltsétek be Krisztus törvényét.” (Gal 6,2)

Az apostoli buzdítás kulcsszava a *betölt* ige. Nem valamiféle törvényeskedő teljesítménykényszerrel van szó, ahogy azt félreérthetően olvashattuk az 1975-ben megjelent protestáns bibliafordításban: „... így teljesítitek a Krisztus törvényét.” Ezt a törvényt lehetetlen emberi erőfeszítéssel teljesíteni, viszont esélyt kapunk betölteni a Jézus által megígért Lélek ajándékával.

A görög szóban ott találjuk a „pléroma” kifejezést, amely teljességet jelent. Ezt az igét használja a Mester a *Hegyi beszédben* is, amikor a törvényről így tanít: „Nem azért jöttem, hogy érvénytelenné tegyem, hanem hogy betöltsém...” (Mt 5,17) Az *Új teológiai szótár* (Göncöl Kiadó, Budapest, 2006) értelmezése szerint a „pléroma” Isten lényegét, kegyelmét, a hívek közösségének Jézus Krisztus teljességévé növekedését jelenti. Erre a növekedésre hív minket a vasárnap igéje a tanév kezdetén. Az igére figyelő és abból élő tanítványként keressük meg együtt, hogy mely területeken, milyen „tantárgyakban” kellene előbbre lépniünk az új tanévben.

Az apostol iskolájában fontos tanár a helyes önismeret: „... ha valaki azt gondolja, hogy ő valami, jóllehet semmi, megsalja önmagát.” (Gal 6,3) Első lépés tehát az alapos önvizsgálat: „Mindenki a saját tetteit vizsgálja meg...” (Gal 6,4) Pál ezen a ponton is a Mester hűségese tanítványa, aki ugyancsak arra a kísértésre figyelmeztet, hogy mennyire szeretünk a másik ember „szálkájával” fog-

lalkozni, miközben a saját „gerendáinkra” nem jut időnk... (Mt 7,1–5)

Az önismeret mellett fontos a másik ember reális értékelése, akit nem idealizál az apostol. Józanul számol azzal, hogy „tetten érhetjük valamilyen bűnből” (Gal 6,1). Ilyenkor sem a gőgös ítélkezés, sem a bűn nagyvonalú elkenése nem megoldás, nem segítség. Az egyetlen járható jézusi út, krisztusi terápia az apostoli tanítás szerint: „... igazítsátok helyre az ilyet szelíd lélekkel.” (Gal 6,1)

Ez a szelídség egyfajta tapintatos gyöngédség, amely nem tévesztendő össze a gyengeséggel. Gondoljunk csak Jézusra, aki szelíd, de határozott tekintettel fordul bukott tanítványa felé a főpap udvarában, és ezzel segíti el az őszinte bűnbánat keserves, de gyógyító könnyeire. Immár Feltámadottként, a tóparti reggelit követően ugyanezzel a szelíd tapintattal fogalmazza meg célirányos kérdéseit: „Simon, Jóna fia, jobban szeretsz-e engem, mint ezek?” (Jn 21,15)

Ha ez a lelkiület, krisztusi indulat lakozik bennünk, akkor válhatunk mi is „lelki emberekké”, akik a Lélek által és a Lélek szerint élve közeledünk egymáshoz igazi testvéri szeretettel. Ha a Lélek által meglátjuk és felismerjük, hogy ki az, aki hordozza a mi bűneink terhére, akkor szabadulunk fel mások terheinek a hordozására.

A közösen felvállalt terhek összekapcsolnak, igazi közösséggé formálnak minket. Nem igazán szerencsés, sőt könnyen félreérthető, kissé rosszízű kifejezés egyházunkban, amikor bizonyos vasárnapokon úgynevezett „kötelező offertóriumokat” hirdetünk. Az ilyenkor befolyó pénzügyi adományokkal saját gyülekezetünkön kívüli szol-

A VASÁRNAP IGÉJE



gálatokat támogatunk, tehát kifejezetten a mások terhére segítjük hordozni.

De ez valójában nem kötelező, hanem természetes része a krisztusi közösségnek, hiszen a közösség újszövetségi szava, a „koinónia” éppen azt jelenti, hogy részesedünk és részesítünk, részt vállalunk mindből. Örömből és bánatból éppúgy, mint a terhekből. A megosztott teher összeköti a másikkal, és könnyebbé teszi a hordozást. Ennek szemléletes képe a krisztusi iga, melynek felvételére maga a Mester biztatja a terhek alatt roskadozókat: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek. Vegyétek magatokra az én igámat... Mert az én igám jó, és az én terhem könnyű.” (Mt 11,28–30)

Lehet a teher könnyű? Nincsen itt valami ellentmondás? Nincsen, mert maga Jézus segít a teherhordozásban. Könnyebbül a teher, ha tőle tanulva mi is szelíden és alázatos szívvel közösséget vállalunk mások terheinek elhordozásában.

A tanév kezdetén találjuk meg helyünket, társainkat, közös terheinket ebben a krisztusi igában, „duális képzésben”, amely a Károli-fordítás szerint nemcsak jó, hanem egyenesen „gyönyörűség”...

■ GÁNC S PÉTER

Imádkozunk! Köszönjük, Mesterünk, hogy nemcsak előttünk jársz, és vezetsz minket az új tanévben, hanem mellettünk vagy a közös igában, a közös terhek hordozásában is. Ajándékozz meg minket is szelíd, alázatos, együttérző szívvel. Ámen.

Mind adjon hálát Istennek!

► **Szeptemberi Gerhardt-sorozatunk következő verse ismét hálaadás. Dallammal való megjelenése pedig ugyancsak Johann Crüger (1598–1662) nevéhez köthető. – Elemzés és meditáció egyházzene és lelkész tollából.**

etatis melica énekeskönyvből. A Gerhardt-szöveghez *Pierre Davantès* (1525 körül – 1561) humanista nyomdászának a – 89. genfi zsolthározó írt – dallamát vette alapul.

Mivel Gerhardt és Crüger neve énekeskönyvünkben számtalanszor összekapcsolódik, érdemes újra felváltani kettejük kapcsolatát. Crüger 1622-től haláláig, negyven évén át a berlini St. Nikolai-Kirche kántora volt. Gerhardt 1643-ban került Berlinbe, ahol addigra a harmincéves háború következtében a lakosságának több mint a fele meghalt. Kezdetben házitanító állása mellett költeményeivel buzdította kortársait, majd 1657-től tíz évig a St. Nikolai-Kirche lelkésze volt. Kántor és költő-lelkész között baráti együttműködés alakult ki, s ennek gyümölcse, hogy Crüger fentebb említett énekeskönyvének 1653. évi ötödik kiadásában már nyolcvankét Gerhardt-költemény szerepel.

Gerhardt az első négy versszakban a hosszas háborúban is mindenkit buzdító optimizmussal írja le Isten irgalmasságát: „S ha ember már nem segített, / Ügyünk ő vette föl”; „Megbocsát nekünk Krisztusért, / S megáld kegyelmével”. A következő versekben pedig bensőséges hangvételével gyönyörű s örök érvényű imát fogalmaz meg: „Hogy örök fényben lássuk meg / Majd az ő szent arcát!”

■ HALÁSZ-TÁBORSZKY GYÖRGY

CANTATE



Azon tűnődöm, hogy voltaképpen mi is a hála. Mit érez az, aki hálás? Mi játszódik le benne? Az öröm egészen biztosan része ennek. Öröm nélkül nincs hála és hálaadás, ugyanakkor a hála mégis több az örömnél, vagyis nagyobb nála, magában foglalja az örömet. Az öröm a mag, amelyből kinő, kihajt a hála. Nem is biztos, hogy minden örömből hála lesz. Vannak útféltre hullott örömeim, meg tövises, sziklák közé hullók, amelyek anélkül múlnak el, hogy hálává lennének.

Keresem azt a többletet, ami az öröm mellé a hálához kell. Igen, megvan. Nagyon közhelyes lesz, de nem tudom egyszerűbben megfogalmazni: szeretet. Tehát valami személyes. *Valaki* személyes! Aki ott van benne, mögötte annak, ami megörvendeztet. A hideg sör önmagában „csak” öröm, hálává a barátságtól, a közösségtől, a valahová, valakihez tartozástól lesz. A finom étel önmagában „csak” öröm, hálává az asszony: a feleség, az anya, a nagymama kezétől lesz. Hálásnak lenni azt jelenti: szeretve és megajándékozva lenni.

Ha valóban keresztény vagyok, tehát Isten magát jóságos, irgalmas,

gondviselő mennyei Atyámként élem meg, akkor a hála alapérzülétté válnak az életemben. Az örömeim nem maradnak útszélben, tövises, kövek között. Jó földbe hullanak, mert minden öröm – túl azon, hogy kellemes – valakinek a szeretetéről szól. Valakinek az ajándékait látgatja velem.

Felérek a bringámmal a hegytetőre. Elém tárul a gyönyörű látvány, közben szaporán lélegzem, hevesen ver a szívem. Nem csupán annak örülök, hogy a kitűzött célt elértem. Megajándékozottnak és szeretve érzem magam. Hálás vagyok azért, hogy élek, hogy része lehetek a teremtettnek, hogy megélhetem a mozgás örömét a betegségem ellenére, hogy van honnan elindulnom a hegytetőre, és van hová visszagurulnom, miután elértem.

Felérve és a napfelkeltét nézve a *Zengd, lelkem, ez új reggelt* (EÉ 101) kezdetű énekünket szoktam énekelni, de énekelhetném a *Mind adjon hálát* kezdetűt is. Annál is inkább, mert ez az ének amolyan hegytetőre való.

Az első versszak összeköti a mennyet és a földet – miközben énekeljük, ott állunk ég és föld között. A következő strófa tekintetünkkel együtt befogja a végtelent, majd saját életünket a kezdetétől; s mindjárt utána az Isten megtapasztalható gondviselésének mélyén rejtőző irgalmaért ad hálát, amely Krisztus által vált emberarcúvá, felszínközelié. Az ötödik versszak alatt figyelhetünk a szívverésünkre. A hatodik versszakból az ének végéig elindulhatunk hálaadásunkkal, a cipőnk orrától egészen a horizonton túlra emelve tekintetünket.

■ NÉMETH ZOLTÁN

Gyülekezeti napot tartottak Győrújfaluban

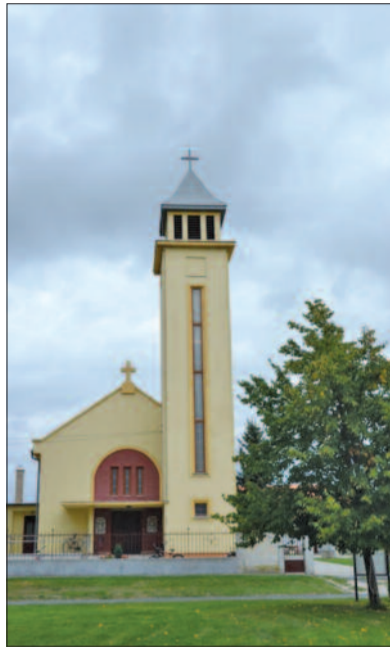
► A győrújfalui evangélikus leányegyházközség 2012-ben kezdte el templomának, gyülekezeti házának és más épületeinek felújítását. Az elvégzett munkákat azóta minden évben gyülekezeti találkozó keretében ünnepelték meg. Szeptember 5-én ismét hálaadó alkalmat tartottak, amelyen Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését. A liturgiában Kiss Miklós győr-mosoni eszperes, Csorba János és Jánosa Attila győri lelkészek szolgáltak.

Ha van álunk, van célunk, az erőforrássá válik – mondta 1Móz 28,10–22 alapján tartott prédikációjában a püspök. Szemerei János kijelentette: „Az az álunk, hogy Isten műhelye lesz ez a terület, hogy Isten felhasználja munkájában a megszépült épületeket.”

Az istentisztelet végén Jakus Gyula gondnok beszámolt a legutóbbi felújításokról. Többek között sikerült

elvégezni a templomtető cseréjét és az udvar térkövezését. A gyülekezeti terem új nyílászárókat és külső szigetelést kapott, illetve megoldották a bejárat akadálymentesítését is. A munkát pályázati forrásból és saját adományokból finanszírozta a gyülekezet.

Ezután a jelenlévők kivonultak a szabadba, ahol Szemerei János püspök áldást mondott a megújult léte-



sítményekre. A hálaadó alkalmat szeretetvendégség követte az udvaron felállított sátor alatt.

Délután ismét a templomban gyűltek össze a hívek, ahol Szeverényi János tartott előadást *A favágástól a halottak feltámasztásáig* címmel. Az országos missziói lelkész arról beszélt, hogy egyházunk akkor marad meg, ha Isten megtartja. „Azok a gyülekezetek maradnak meg, amelyek megújulnak, megtisztulnak az Ige és a Szentlélek által” – fogalmazott, majd gyakorlati szempontokat is adott az emberi kapcsolatok építésével, a munkatársak képzésével és a közösség felelősségével kapcsolatban.

■ ADÁMI MÁRIA

Kívül-belül megszépült a porrogszentkirályi templom

► Templomuk felújításáért adtak hálát a porrogszentkirályi evangélikusok augusztus 29-én, szombaton. Az ünnepi istentiszteleten Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését, a liturgiában Sikter János helyi lelkész működött közre.

A meghívón szereplő ige, 1Krn 16,8 alapján a püspök a megújulásért való hálaadásnak, az Isten jelenléteért való könyörgésnek, illetve a jó hír megosztásának a fontosságáról beszélt.

Az alkalomhoz kapcsolódó közgyűlésen Sikter Anna röviden ismertette a gyülekezet történetét, majd Sikter János beszámolt az elvégzett munkákról. Elmondta, hogy a külső-belső vakolat renoválása és az elektromos hálózat cseréje mellett az épület alászigetelését is sikerült megvalósítani. Mindezt a beérkezett adományokon túl két elnyert pályázat, valamint a Magyarországi Evangélikus Egyház, az egyházkerület, az egyházmegye és a

Gusztáv Adolf Segélyszervezet támogatása tette lehetővé. Miniszteri keretből pedig a parókia rendbetételére is jutott anyagi forrás.

Ezt követően köszöntőt mondott Ponicás Erzsébet, a porrogszentkirályiakkal testvérkapcsolatot ápoló rákospalotai egyházközség lelkésze. Szemerei János püspök pedig egyházközségi emlékermet adott át Sikter Jánosnak és Sikterné Csizmadia Ágnesnek több mint két évtizede tartó, hűséges szolgálatuk elismeréséül.

A hálaadó ünnepség a helyi kultúrházban tartott szeretetvendégséggel zárult.

■ A. M.



ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE



Az első sorban balról: Kiss Miklós, Szemerei János, Csorba János, Jánosa Attila

Igazi lelkünk felöltése

A mai lapszámot jegyző szerkesztővel abban maradtunk, hogy az e heti *Égtájéoló*t a magyar–román futballmeccs apropóján írom. Ezért aztán úgy ültem le a képernyő elé, hogy a pohár sör mellé a jegyzetfüzetemet is odakészítettem.

Első feljegyzésem az volt: milyen kár, hogy a román himnusz alatt nagyon sokan fütyülnek. Persze az előzetes felhívásoknak is köszönhetően talán nem annyian, mint korábban. Az sem vigasztalt, hogy megtudtam: a román „szurkolók” pedig tüntetően háttal fordítottak, amikor a magyar himnusz szólt.

Valljuk meg, maga a meccs meglehetősen unalmas volt. Sajnos sokkal izgalmasabbnak bizonyult a „harmadik félidő”, amikor is a rendőrök és a futballhuligánok mérték össze erejüket. Ennek a nagyon is aggasztó összecsapásnak 25 : 13 lett az eredménye: ugyanis ennyi rendőrt, illetve ultrát vittek kórházba. Igazán félni akkor kezdtem, amikor híre ment, hogy a randalírozók a Keleti pályaudvarra tartanak, hogy az ott táborozó menekülteken álljanak bosszút. Ebben még a rendőröket is be akarták vonni, amikor így kiabáltak nekik: „A migránsokat üssétek!”

Hála Istennek, a rendőrök példásan helytálltak, és nem engedték a fanatikus álmagyarokat a pályaudvar közelébe. Mert a képernyőn keresztül is döbbenetes volt nézni, ahogy a menekültek gyermekeiket és asszonyaikat a biztonságosabbnak vélt aluljáróban helyezték el, maguk pedig egymásba kapaszkodva álltak sorfalat odafönt.

Ezen a ponton a szerkesztő bocsánatát kell kérnem, és nem maradok a meccsnél, legfeljebb csak cikkem vége felé térek vissza a futballhoz. Általában a megrendítő hétvégéről kell írnom, amikor menekültek ezrei indultak el gyalog Ausztria felé, és végül

is a magyar kormány által biztosított buszokon jutottak át a határon.

Azt a menetet soha nem fogom feledni. Tudván tudom, hogy akadályozták a forgalmat, vétettek számos közlekedési és egyéb szabály ellen. Azzal is egyetérték, hogy mindenkinek jobb volna, ha a déli határon hazánkba érkezők fegyelmezetten a menekülttáborokba mennének, és ott várnák meg, amíg legálisan továbbengedik őket.

Abban a menetben azonban a végző elkeseredettséget éreztem. A kitarító vonulásban a „már minden mind egy” elszárást, amit maguk mögött hagyott háborús szenvedések és üldözöttség, kiszolgáltatottság munkált bennük. És valljuk be, az a gyakori szívtelenség, amit országunkban némelyektől megtapasztaltak.

Mert kimondom: a magyar trikolórt gyalázta meg, aki – fényképfelvétel tanúsítja – a meccsre igyekezve obszcén kézmozdulattal mutat a menekültek menete felé, miközben másik kezében ott a nemzeti zászló. Mások állítólag az „Auschwitz, Auschwitz” szavakat kiabálták a menetet látva. Egy pártpolitikus úgy vélte, nyelvi leleménnyel él, amikor „Közel-keleti pályaudvarról” beszélt.

Döbbenetes volt az a videó is, amelyen az látható, hogy egy porschés férfi életveszélyesen megfenyeget két nőt, mert azok az autópályán menetelő tömegből felvettek autójukba egy kimerült szír családot.

Nem tudom feledni azt a menetet. A hatvanas évek Amerikájában Martin Luther King vonult így tömegek élén a nagyvárosok utcáin. Vagy az apartheid dél-afrikai ellenzői énekeltek így: „We are marching in the light of God”, vagyis „Isten világosságában menetelünk”. Vagy hogy még inkább parasztagyűjtsek a fejemre: az autópályán vonuló menet látványa engem a vándorló, új hazát kereső – ha úgy tetszik,

„migráns” – zsidók vándorlására is emlékeztetett.

Ezt az érzésemet mintegy előkészítette Sylvia Bukowski református lelkész imádsága, amelyet Gáncs Péter elnök-püspök áhítata végén mondtunk együtt a segíteni kívánó evangélikus testvérek munkáulésán a minap: „Irgalom Istene, aki népedet átvezetted a pusztán, s a kivonuláskor pásztortad őket, hozzád kiáltunk milliónyi menekültért, akik a bizonytalanságba indultak, és szegénység, üldözés, erőszak a kísérőjük. Te légy a vezetőjük és oltalmazójuk, Urunk!”

A menetben volt féllábú ember, aki mankója segítségével tartotta a többiekkel a lépést, nagyon sokan pedig gyermeküket vitték ölükből vagy nyakukban. Volt, aki kicsi fiát áruházi bevásárlókocsiban tolt. De olyat is láttam, hogy valaki egy idős férfit cipelt a vállán, vagy egy beteg asszonyt tartott a karjában.

Hiszem, hogy most is érvényes: Jézus megszánja a sokaságot, mert olyanok, mint a juhok pásztornélkül!

Van-e bennünk szánalom? Előmerjük-e venni jóérzésünket? Megtudjuk-e fogalmazni az irgalom szavát akkor is, amikor mások szerint folyamatosan erőt kell demonstrálnunk?

Hagyjuk a politikát a politikusokra, és egyházként azt kérdezzük meg magunktól: képesek vagyunk-e emberi hangon megszólalni – és főképpen hitelen cselekedni?

Amikor immár osztrák területen a halálúrgonban rábukkantak a hetvenegy megfulladt ember – köztük asszonyok és gyermekek – holttestére, akkor Michael Bünker osztrák evangélikus püspök azt szorgalmazta, hogy azonosításuk után az áldozatok méltó temetésben részesüljenek saját valóságuk szertartása szerint. Nálunk a bicsei vasútállomás mellett összeesett és meghalt egy középkorú szír férfi.

Tudunk róla bármit is? Próbált valaki utánajárni, ki volt ő, és mi lett a családjával?

Miközben a hivatalos szóhasználat következőleg az elidegenítően hangzó migránsokról, nem pedig menekültekről beszél, próbáljuk azért tudatosítani, hogy ezek az emberek a maguk háborús és megfélemlített tapasztalataival mennyire traumatizálódtak. Belegondolunk abba, miként élik meg, ha nálunk folyamatosan bűnbaknak kiáltják ki őket? Átérezzük, mit jelent az, hogy egy asszony menekülés közben hozta világra gyermekét, és öt nappal a szülés után a pályaudvaron tölti az éjszakát a család? Ha majd karácsonykor szívfacsaró prédikációkat mondunk és hallgatunk a szent családról, akkor gondoljunk rájuk...

Valami mégis megváltozott. Egyre többen merik és képesek kifejezni szolidaritásukat a menekültekkel. Mintha kevesebb lenne ellenézés és fenntartás, és immár egyre többen keresnek a segítség módját.

E szomorú és kétségbeesett írásban szeretnék reményemnek, sőt örömömnek is hangot adni. A fájdalmas élmények mellett a leleményes szeretet számtalan példáját is megismerhetjük ezekben a próbás hetekben. Sok evangélikus is megosztotta másokkal a tapasztalatait, praktikus tanácsok keringtek az interneten. A spontán segítség mellett egyházunk diakóniai szolgálata nagyon tudatosan és eltökélten szervezi a munkát, nem is beszélve az immár évtizedes tapasztalatokkal rendelkező Ökumenikus Segélyszervezetről. Középiszólások érdeklődnek, mit tudnak segíteni, egyetemisták jelentkeznek tolmácsnak, gyülekezetekben follik az adománygyűjtés. Számos külföldi partnerünk kérdezi, mit segíthet.

Mindenki tehet valamit annak érdekében, hogy a menekültek szenvedéseit országunkban is minél többen

ÉGTÁJÓLÓ



meglássák, és a tömegben talán rémisztőnek tűnő és félelmetesnek vélt emberek végre arcot kapjanak. Hogy személyes történetük ismertté váljon. Főképpen pedig, hogy emberi méltóságuk helyreálljon. Ebben még a futball is szerepet játszhat.

És itt kanyarodom vissza a futballhoz. Egy egészen friss képen Ausztria válogatott játékosai az Ernst Happel Stadionban hatalmas molinót tartanak maguk előtt, rajta ezek a szavak: „Respect Refugees”, vagyis: Tisztelet a menekülteknek.

Tapasztalom, hogy mind több magyar emberben is megmozdult valami. Talán képesek vagyunk a tisztább arcunkat mutatni. Ahogy József Attila írja: „Igazi lelketek melyet elzártatok / Hogy be ne szennyeződjék a robotban / Vegyétek elő immáron s öltsetek magatokra.” (Tanítások)

Tudom, nagyon sokat lehetne beszélni schengeni határról és kvótákról, regisztrációról, hot spotról és hasonlókról. Ezek valóban komoly dolgok. Mindenkinek megvan a maga feladata. De akárhol állunk, a legfontosabbról, az irgalom gyakorlásáról ne feledkezzünk meg!



Fabiny Tamás püspök
Északi Egyházkerület

A pápa a menekültek befogadását szorgalmazta

Ferenc pápa szeptember 6-án arra szólított fel minden európai plébániát, vallási közösséget, rendházat, hogy fogadjon be egy menekült családot, és bejelentette, hogy ebben példát fog mutatni, élen fog járni az általa vezetett római egyházközség és a két vatikáni plébánia, amelyek már „a következő napokban” megteszik ezt a lépést.

A katolikus egyházfő vasárnap, az úrangyala imádság (Angelus) előtt a római Szent Péter téren több tízezer hívőnek mondott beszédet. „Magukhoz a lelkipásztorokhoz, testvéreimhez, az európai püspökökhöz fordulok most, és arra kérem őket, hogy támogassák felhívásomat minden egyházközségben” – mondta Ferenc pápa.

„Annak a több tízezer menedékkérőnek a tragédiájával kapcsolatban, akik a halál elől menekülnek, háború és éhínség áldozatai, vagy úton vannak egy reménybeli szebb élet felé, az evangélium arra tanít bennünket, hogy legyünk felebarátai a legkisebbeknek és a leginkább magukra ha-



gyottaknak, adjunk nekik kézzelfogható reményt – fogalmazott a pápa. – Amikor a párok, a családok, a közösségek, a plébániák, az országok bezárkóznak, ez belőlünk jön, és semmi köze Istenhez.”

Felidézte *Kalkuttai Boldog Teréz* anya példáját, mert az egyház szeptember 5-én, halála évfordulóján emlékezik meg a misszióalapító apácáról.

A pápa egy héttel ezelőtt hatékony nemzetközi együttműködést sürgetett a migránsok védelmében, és az osztrák autószerződés holtan talált hetvenegy menekültért imádkozott.

■ MTI

Erdő Péter nyilatkozata

Kiragadták mondandója nagyobb összefüggéseiből azt a mondatot, amelyben azzal magyarázta az egyház menekültügyben tanúsított magatartását, hogy kimerítették volna az embercsempészet tényállását, ha befogadták volna a Keleti pályaudvarnál táborozó embereket – hangsúlyozta Erdő Péter bíboros, esztergom-budapesti érsek.

„Félreértés ne essék, nem az én álláspontom volt. Azon a sajtótájékoztatón, amelyről az RTL Klub tudósított, nagyobb összefüggéseiben arról volt szó, hogy sok jogi akadálya van a menekültekkel való munkának.



De arról is volt szó, hogy a jogi helyzet bizonytalansága ellenére a püspöki kar két ingatlant már kijelölt, és amennyiben lehetőség nyílik a fogadásukra, akkor mi is igyekszünk kivenni a részünket. Voltak olyan barátok, ismerősök, akik személyesen felajánlották a házukat. Én magam jártam közben egy húszlakásos házban az ügyében. A Budapest környéki tulajdonos kifejezetten a menekültek rendelkezésére kívánta bocsátani” – fűzte hozzá a bíboros.

A főpap szerint az egyház készült ingatlanokkal a menekültek fogadására, és emberei is kivették a részüket a Keleti pályaudvarnál a segélyezési munkából, csak nem magamutogató stílusban.

Azzal kapcsolatban, hogy a pannonhalmi apátság már megnyitotta kapuit a menekültek előtt, Erdő Péter kijelentette: „Ez is a mi egyházunk hiteles akciója. Mindenki keresi a módját, hogy a legjobban segítsen.”

► Forrás: Index

A magyar muszlimok a kormánypartok ellen

Vallási tiltást, *haramot* hirdetett ki a kormánypartok, a Fidesz és a KDNP ellen a Magyar Iszlám Közösség. A haramról a pénteki tanácskozáson döntöttek – mondta el a *hirado.hu-nak Bolek Zoltán*, a szervezet elnöke. Az a muszlim, aki akarja tartani a haramot, nem szavazhat a kormánypártra, nem támogathatja, nem működhet vele együtt.

A Fidesz-ellenes lépés oka, hogy Orbán Viktor miniszterelnök péntek reggeli rádióinterjújában rendkívül ellenségesen nyilatkozott a muszlimokról – mondta Bolek Zoltán. Hozzátette, a Korán szerint azokkal, akik a muszlimok ellen vannak, nem lehet barátkozni, nem lehet segíteni őket.

A Magyar Iszlám Közösség pénteken közleményt adott ki, amelyben tudatja: megdöbbent a kormányfő kijelentésén, miszerint nem szeretne az országban nagy létszámú muszlim közösséggel együtt élni. „Mikor határozta el a kvóta bevezetését, s lehetséges, hogy ez majd más vallások követőire is ki fog terjedni? Hogyan gondolja a vallásszabadság korlátozását?” – kérdezi közleményében

a közösség. Bolek Zoltán szerint az is kérdés, mi lesz a Fidesz álláspontja akkor, ha a hazai muszlimoknak több gyerekük születik majd, mint a más vallású magyaroknak, és így növekszik az arányszámuk.



A Magyar Iszlám Közösség korábban a Jobbikra már hirdetett haramot, a muszlimok elleni uszítással vádolva az ellenzéki pártot. Bolek Zoltán szerint a döntés a muszlim országokban felkapott hír volt, Törökországban több tucat médium foglalkozott vele, és várhatóan ez így lesz most is, hogy a keleti nyitás fontosságát sokszor hangoztató Fidesz ellen mondták ki a tilalmat.

■ MTI

Pokoli állapotok a Keletinél

Gyermekkorom óta ismerek egy éneket, amely egy bibliai jelenetet idéz fel a Közel-Kelet egykori országából, Palesztinából. Arról szól ez az ének, hogy emberek sokasága várt valakit, aki számukra jobb életet, gyógyulást, szabadulást hozhatott. Ez adott reményt, és ez ad ma is biztosságot, békességet azoknak, akik Jézus Krisztusra várnak, és bátran hozzá menekülnek.

Ez a régen hallott ének zsongott bennem, amikor autóbuszunk befutott a Baross térre. A Keleti pályaudvar előtt menekültek tömege zsúfolódott össze. Tapintható volt a feszültség. A téren százával álltak a rendőrök. Szerettem volna személyesen is megtapasztalni

kislánya haját, majd ásványvízes parkból öblíti le a sampontól habzó kis fejét. Egy afganisztáni férfi lábat mos az ideiglenesen kialakított kút egyre harsogó vízfolyásában. Mások PET-palackjaikat töltik meg ivóvízzel. Nagy a tumultus a kút körül.

Sok a szemét, és enyhe bűz terjeng mindenütt. Amíg a pályaudvar főbejáratánál hangos szónokok harsognak, táblákat emelve, öklüket rázva, addig lent egy kétévesforma gyermek papírával együtt majszol egy szelet csokoládét, mellette egy még kisebb játék autót tologat önfeledten. Előkerült a labda, többen összeállnak játszani. Aztán egy másik csoportosulás akad meg a szemem. Egy sárga ruhás

rókból hangzik a tájékoztatás: „Nem mehettek Németországba. Ezt írják elő az uniós szabályok.” Táblák emelkednek a magasba, az egyik en az áll: „Lemaradtam a családomtól.” Egy másik szír, nem értve a helyzetet, vasúti jegyét lobogtatja, és skandálja a tömeggel: „Germany, Germany...” Az egyik táblán ez olvasható: „We are under siege” – ostromról beszél, bizonyára ezért menekült el Szíriából.

Több mint egy órát töltöttem a tömegben, számos felvételt készítettem, és számos tapasztalattal gazdagodtam. Áttörve magamat a rendőrkordonon, ismét buszra szállok, indulok hazafelé. Fejemen száz meg száz gondolat: amiket eddig gondoltam, és



Felháborodott menekült mutatja fel menetjegyét

a médiából nagyjából már ismert helyzetet.

Azt hiszem, a Keleti pályaudvar aluljárója ma Európa egyik legfeszültebb pontja, ahol úgynevezett „tranzit-zónaként” kijelölt területen szírek és afganisztáni arabok, afrikai menekültek fekszenek pokrócokon, alkalmi sátrakban, jó néhányan csak a pusztta kövezeten. Idősek és gyerekek, teljes családok egyaránt vannak köztük. Ők most ebben a forgatagban élnek mindennapjaikat.

Miközben aktívan használom a fényképezőgépet, hogy ezt az eddig soha nem látott életképet megörökítem, egyre csak azt latolgom magamban, miként kell fogadnom nekem, keresztény embernek ezt a helyzetet. S amíg ezen gondolkodom, előttem játszódnak az események.

Egy muzulmán édesanya a hideg csapvízben mossa meg négy év körüli

lány arcfestéssel szórakoztatja a gyerekeket. Kérdezem is tőle: talán valamelyik szervezet munkása? „Nem, csak úgy lejttem, örömet szerezni a gyerekeknek.”

Arrébb nagy rohangálásra leszek figyelmes: egy idősebb, szőke hajú asszony csokoládét osztogat a gyerekeknek, húszan-harmincan is körbefogják. Alig áll meg a lábán a lökdösődéstől. Mindenki kapni szeretne belőle. Távollabb egy nagy kék szatyorból körte és szilva kerül elő, két fiatal civil osztogatja. Mire odaérek, már csak az üres szatyrot fényképezhetem.

Odébb egy kis fekete arab lány észrevette, hogy fényképezek – megáll, és bájosan mosolyog. Az egyik afgán sátorban idősebb asszony tekint rám kérről. Szeméből inkább békesség sugárzik, mint gyűlölet. Érző emberek ők is – fedezem fel az amúgy is tudhatót. Fent zajlik a tüntetés, rendőri hangszó-

ami a látottak nyomán kerekedett bennem. Sokféle véleményt hall manapság az ember, és én nem is tudtam, miként vélekedjek, majd eszembe jutott egy tegnapi előadásból: „Legyek először keresztény, azután ember, és csak azután minden más.”

A probléma megoldása a politikusok dolga; az enyém, hogy keresztény emberként tekintsek felebarátaimra, legyenek azok szírek, afgánok, afrikaiak, és ha kell, tegyek is értük valamit. Erről szól Krisztus tanítása. A sárga ruhás fiatal lány, a szőke hajú idősebb hölgy, a kék szatyrosok minden biztonnal „tudtukon kívül angyalokat vendégelt meg”.

Ma esti imádságom csakis ez lehet: „Segíts, Uram, jól formálni a gondolataimat, miközben arra kérlek, Európa megoldhatatlannak tűnő problémáját te oldd meg, és ha kell, hát általunk.”

■ MAROSI NAGY LAJOS

KÉSZ-konferencia a Parlamentben

Jubileumi, tizedik kongresszusát tartotta a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége (KÉSZ) – az 1989-ben életre hívott legnagyobb magyar keresztény civil szervezet – az Országház felsőházi termében szeptember 5-én.

Az „Igazság, igazságosság, szabadság” mottóval megrendezett alkalmon *Ostie Zoltán* KÉSZ-elnök köszöntötte a megjelenteket, majd *Latorcai János* kereszténydemokrata politikus, az Országgyűlés alelnöke nyitotta meg a rendezvényt. Ő és több előadó is érintette a migráció napjainkban megkerülhetetlen, néha egyenesen megoldhatatlannak tűnő kérdését. Beszédében szót ejtett arról, hogy a kereszténység nem egyszerűen csupán hitrendszer, hanem világnézet. Irányt mutat, de nem rekeszt ki; a keresztény-

demokrácia pedig a keresztény tanítás gyakorlati leképeződése. A migránsok döntő többsége számára azonban nemcsak idegen, de egyenesen elutasítandó is a keresztény tanítás. Érdekes, hogy céljuk nem az Öböl menti gazdag országok elérése, hanem Európáé; ennek oka, hogy megkezdődött Európa iszlamizációja. Ez ellen egyetlen eszközzel, a házasság és a család intézményének erősítésével léphetünk fel.

A számos prominens előadó közül protestánsként *Fekete Károly*, a Tiszántúli Református Egyházkerület püspöke szólalt fel. A *szabadságvágy és a Szentlélek munkája* címmel tartott előadásában egyebek mellett azt emelte ki, hogy az emberben él egy belső szabadságvágy, hiszen az Isten az embert szabadnak teremtette. Úgy alkot-

ta meg, hogy szabadon engedelmességedjen neki, de ő elbukott. Keresztényként azt mondhatjuk, hogy a szabadság Istenhez kötődik, általa érhető el. A szabad élet az Istennel való élet; a szabad ember nem a magáé, hanem a szabadító Krisztusé, az ő tulajdona.

Belső szabadsága Isten Szentleke által formálódik. Így válik lehetővé, hogy megszabaduljunk attól az érzéstől, hogy másoknak vagyunk kiszolgáltatva. A „szolgalelkűséget” felváltja az az élmény, hogy Krisztus gyermekei vagyunk. Emiatt ébredhetünk rá arra, hogy nem kell némának maradnunk, hanem bátran kiálthatunk Istenhez. Ezért adatik meg az is, hogy észrevehessük: nem nincstelenek vagyunk, hanem Krisztus örökös társai.

■ GAZDAG ZSUZSANNA

Test és lélek harmóniája

Találkozás dr. Fischl Vilmossal, a MEÖT főtitkárával

► Az utóbbi hetekben többször is felfigyeltem volt teológustársam Facebook-bejegyzéseire, amelyekben a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) főtitkára nem öltönyben-nyakkendőben, hanem sportfelszerelésben látható a fotókon, s arról számol be, hogy átúszta vagy körbeciciklizte hazai tavainkat, éppen lefutott egy fél maratont. Amellett, hogy az ember örül és gratulál egy-egy ilyen komoly sportteljesítményhez, a kérdések is sorjáznak rögtön, hiszen a téma érdekes, gondolatébresztő: ha ugyanis egy lelkész, illetve jelenleg már egy ökumenikus egyházi szervezet vezetője tesz hasonlókat, annak példaértéke lehet. Egyház és sport viszonya, a sport kultúrtörténete bővebb kifejtést igényel, mint a keresztény ember és a test ápolásának kérdése, ezért jelen interjúmban maradjunk az ismert páli igénél beszélgetésünk kezdetekor: „Vagy nem tudjátok, hogy testetek a bennetek levő Szentlélek temploma, akit Istentől kaptatok, és ezért nem a magatokéi vagytok? Mert áron vétettetek meg: dicsőítsétek tehát Istent testetekben!” (1Kor 6,19–20)



– Egyetérték a Szentírással. Az Újszövetségben az említett ige mellett olvassuk azt is Pálnál, hogy „Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam...” (2Tim 4,7) Pál többször is használ a sportból vett hasonlatokat, a sport és a hit tehát összekapcsolódik. A keresztény ember ha sportol, olyan fizikumra tesz szert, amelyen keresztül jobban fel tudja dolgozni azokat a lelki élményeket is, amelyeket a Szentírásban megtapasztal. A munkám fontos részének tartom, hogy sportoljak, és valóban, a közösségi oldalra is feltettem, hogy a Velencei-tavat megkerültem biciklivel, a Balatont és a Fertő tavat is; átúsztam a Balatont, most jön majd a Tisza-tó. Mert ezek azok az elemek az életben, amelyeken keresztül olyan kiegyensúlyozottságra tudok szert tenni, amely a munkám elvégzését nagymértékben segíti.

– Az igazi sportban az élet tükröződik. A siker, a kudarc, a győzelem feletti öröm, a vereség miatt érzett fájdalom, a fent és lent – ami mind az élet

része. Lelkészként Ön is átéli mindezeket sportolása közben?

– Igen. Én nem a versenyzés miatt csinálom ezeket, hiszen a Balaton átúszásakor körülbelül a hatezer-ötszázadik voltam. Nem ez a mérvadó az életben, hanem az, hogy azt a távot, amelyet kitűztem magam elé, teljesíteni tudjam. Ez az emberben olyan akaratot hív elő, amely egyértelműen segítheti a munkáját. Ezért tartom fontosnak, hogy ne féljünk elkezdni sportolni. Az se tartson vissza, ha nem érünk el eredményt, az a fontos, hogy tegyük meg, amit az ember meg tud tenni a lelki fejlődéséért.

– Egyébként egy lelkész másként küzd, mint egy civil? Amikor le kell győznie a másikat, meg persze önmagát is, akkor mi játszódik le belül? Belefér a lelkészről a közvélekedésben élő képbe, hogy izzadtan, lihegve, futva, küzdve, mindent feladva tör a cél felé? A versenytársait fél szemmel látva a periferián, a célszalag felé törekszik?

– A küzdés belefér egy lelkész életébe. Belefér az izzadság is – de hozzá kell tennem: nem mindegy, hogy hol

izzad, és hol küzd. Amikor gyülekezeti lelkész voltam Csóváron, egy faluban, akkor a saját gyülekezetem területén, a faluban nem futottam nyilvánosan „mint lelkész”. Lehet, hogy ezzel nem mindenki ért egyet, de én így láttam helyesnek. Tudták, hogy sportolok, el is jártam máshova futni. A gyülekezetem előtt én a lelkész voltam, és úgy éreztem, megvannak a feladataim, amelyeket el kell látnom. Persze lehet a fiatalokkal sportfoglalkozást, egy-egy rendezvényt szervezni alkalmanként, de hogy egy kis közösségben rendszeresen fussak, ezt akkor ott nem vállaltam fel. Most, hogy az ökumenikus tanács főtitkára vagyok, más a helyzet, itt a fővárosban több a lehetőség. A versenyszellem is belefér egyébként egy lelkész életébe, már csak azért is, mert ez a személyiség fejlődésére-fejlesztésére is nagyon jó hatással lehet, inspirálóan hathat. Nem tartom ördögtől valónak a versenyszellem átélését!

– A fair playt bemutató játékos magatartása pedig példamutatás a sporttevékenységen túli életünkben is, s erre az ügyeskedést, a korrupciót, a

trükközést félig-meddig legalizáló, de legalábbis felettük cinkosan összekacsintó korunkban nagy az igény. Hiszen: „közöttetek ne az legyen a rend” – mutassuk fel a jézusi értékeket szabadidőnkben csak úgy, mint hivatásunk gyakorlása közben.

– A tisztességes küzdés, a másikra való odafigyelés, a sportszerűség – ezek mind-mind részei annak a keresztényi életnek, amelyen keresztül másokat is be tudunk vonzani a keresztény közösségbe! Ha a tetteink összhangban vannak a szavainkkal, akkor azzal másokat is tudunk a közösségbe hívogatni.

– Apropó, vonzani a keresztény közösségbe: olykor látni a tévében, hogy sportolók, amikor kimagasló eredményt érnek el például az olimpián, vagy amikor egy focista hatalmas gólt rúg, akkor az égfelé tekint, halk imát mond, keresztet vet, vagy összekulcsolja a kezét. Ezeket a képeket a média szereti megmutatni, és ez jó. Üzenet, hogy az a sportoló tudja, hogy a teljesítmény, amelyet elért, nem csak neki köszönhető, ezért a Teremtőjének ad hálát.

– Vannak olyan emberek, akik hívők, és ott vannak a sport élvonalában. Ha ők nem titkolják el, hogy milyen gyökereik vannak, azzal megmutatják más keresztény fiataloknak, hogy Isten segítségével és a saját szorgalmukkal el lehet érni rendkívüli eredményeket. Hiszem, hogy egy sporteredmény elérése nem egyszerűen a test fizikumából kipattanó teljesítmény, hanem azon a felkészülésen, azon a munkán ott van az Úristen áldása is. Nekem ez meggyőződésem. Ezek a sportolók, akik a hatalmas eredményeket elérik, tudják, hogy honnan jönnek, és hogy amit elérték, kinek köszönhetik meg.

– Egyház és sport – a MEÖT főtitkáráként milyen ökumenikus alapon szerveződő sporteseményekről tud beszámolni, esetleg mi az, amit éppen Ön a sportszeretete által fog katalizálni?

– Létezik évek óta papi foci: katolikus papok és protestáns lelkészek csapata küzd meg egymással. Kimondottan protestáns találmány a reformációi futás, amely az október 31-i ünnepi eseményhez kapcsolódik. A reformáció hónapjában 1517 métert vagy 15,17 kilométert lehet teljesíteni – többféle változata létezik már –, gimnáziumok, egyházmegyéik szervezik. Szeptember utolsó hete és október első vasárnapja között, a teremtés hetében például lesz egy komoly, az egész országon átívelő kerékpározás, többek között azzal a céllal, hogy összekössük a sportot a teremtésvédelem gondolatával. Csofálni a természetet, a teremtett világot, végigmenni biciklivel az ország nagyszerű őszi program. Ha össze tudjuk kötni az egyházi gondolkodást a sporttal, az csak jó eredményeket hozhat.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

Tanévnyitó Nyíregyházán

► Ismét összevont tanévnyitó ünnepséget tartottak Nyíregyházán az evangélikus oktatási intézmények számára augusztus 31-én, 16 órától. A Nagytemplom zsúfolásig megtelt a Túróczy Zoltán Evangélikus Óvoda és Magyar–Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola, az Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium, a Luther Márton Kollégium, valamint az Evangélikus Roma Szakkollégium diákjaival. A szabolcsi megyeszékhelyen, az egyik legjelentősebb hazai evangélikus gyülekezeti városában az oktatás-nevelés minden szintjén – az óvodától a felsőoktatásig – jelen van intézményfenntartóként egyházunk.

A közös tanévnyitó ünnepségen megjelent Abaffy Zoltán, a Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinatának nemlelkészi elnöke, valamint a helyi diakóniai intézmények és gyülekezetek vezetői, képviselői. Krámer György országos irodaigazgató és Varga Márta oktatásosztály-vezető főlútról küldték jókívánságaikat, mert bár elindultak, nem várt akadályok miatt nem érkeztek meg az alkalomra.

A 2000-es évek elején bevett gyakorlat volt a közös nagytemplomi tanévnyitó Nyíregyházán, amikor az intenzív növekedés egyszer csak véget vetett a szép szokásnak. Akkoriban az intézmények a külön építkezést érezték időszerűnek. Pedig valóban szívemelengető látni, hogy le van a templom gyerekekkel – mutatott rá a szószékről Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke, aki ezt követően az intézmények névadóiról beszélt. Luther Márton hitújító munkásságának épp a tanítás volt a lényege, tanító egyházat hozott létre. Kossuth Lajos is evangélikus volt, akinek fontos volt a hit, és örömmel adta nevét még életében a nyíregyháziak által életre hívott intézménynek. Túróczy Zoltánt áldott emlékü igehirdető püspökként tartjuk számon, akinek azonban a felnővők harminchárom évvel ezelőtt az a Laborci Géza keresztelte

itt az oktatási intézmények, melyek tudnak együttműködni – hangsúlyozta Fabiny Tamás, hozzátéve, hogy tisztességes, erkölcsös, jó képességű emberek kelljenek, akik valóra váltják az álmokat.



Ezek egyike Pampuch Zoltán, aki mint „saját nevelésű játékos” lett most a Luther Márton Kollégium igazgatója. A tanévnyitón beiktatott, igen fiatal igazgatót harminchárom évvel ezelőtt az a Laborci Géza keresztelte

meg a Nagytemplomban, aki a kollégium igazgatótanácsát is vezeti. Pampuch Zoltán ezt követően ötödikes kisgimnazistaként részesült áldásban mint a Kossuth-gimnázium tanulója, majd informatika–könyvtár szakos tanárként lett az intézmény tanszékletének tagja. Innen vezetett útja a Luther Márton Kollégiumba. A nyáron nyugdíjba vonult Martinovszky István módszeresen és tudatosan készítette fel arra, hogy átadhassa neki a stafétát, ő pedig odaadással teljesített minden szükséges feltételt. Igazgatói működésében kiemelkedően fontosnak tartja a társintézmények közti együttműködést és azt a missziói feladatot, hogy a nem evangélikus intéz-

légium igazgatótanácsának elnöke, a kertvárosi gyülekezet lelkésze, valamint Bozorády Ildikó, a Kossuth-gimnázium iskolalelkésze megáldotta az elsősöket, majd az új és újonnan véglegesített öt pedagógus eskütételére, beiktatására kerül sor.

Az új iskolások, az elsősök verselését követően Kocsiné Sárossy Emőke, a Túróczy Zoltán Evangélikus Óvoda és Magyar–Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola igazgatója tanévnyitó beszédében arra hívta fel a figyelmet, hogy a most kezdődő tanév az intézmény újraalapításának huszadik évfordulója jegyében telik, az ünnepségeket, rendezvényeket tavaszra tervezik. Az eltelt

A gimnazisták hangszeres, ének- és versszolgálata után Tar Jánosné igazgató köszöntője következett. A „Hagyományos értékek, modern oktatás” szlogen tartalmát értelmezve a Kossuth-gimnázium sikereire, eredményeire emlékeztetett, rámutatva, hogy Isten kegyelméből eljutott az evangélikus intézményrendszer oda Nyíregyházán, hogy az óvodától az érettségig egyenes útjuk lehet a felnövekvőknek.

A tanévnyitón átadták az egykori kossuthos öregdiák, lelkész emlékére alapított Bán István-díjat Fodor László Benedek tanulónak. Az igazgató a 2015–16-os tanév megnyitóján is Pál apostol intelmét helyezte a diákok szívére: „Minden dolgotok szeretetben menjen végbe!” (1Kor 16,14) A Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnáziumban 489 tanulóval kezdik a tanévet, közülük 99 új diák. A négy- és nyolcosztályos rendszerben is oktató gimnáziumban 18 osztályban tanulnak. Az általános iskolában két párhuzamos osztály működik minden évfolyamon, a 16 osztályban összesen 389 diák tanul. Az új tanévet 53 elsőssel kezdik. Az óvodai tagintézményben pedig 105 kisgyermek ellátásáról és neveléséről gondoskodnak.

Az Evangélikus Roma Szakkollégiumban hétfő délelőtt még felvételit tartottak. A nyíregyházi felsőoktatási intézményekben tanuló hátrányos helyzetű fiatalokat segítő intézményben idén harmincketten adták be jelentkezésüket. A tanítónak, tanárnak, szociális munkásnak, szülésszülőnek, védőnőnek, ápolónak, mentőtisztnek, mérnöknek tanuló, elsősorban roma fiatalok közül huszonöt lehet idén is tagja a szakkollégiumnak.

■ VESZPRÉMI ERZSÉBET

A Kodály-módszerről a Fülöp-szigeteken

Beszélgetés Csernyik Balázs zenetanár-egyházzenésszel

▶ A Fülöp-szigetek Kodály Társasága évek óta szervez az ottani iskolai szünetben kéthetes továbbképzést olyan zenetanároknak, akik szívesen megismerkednének a világszerte ismert és elismert Kodály-módszerrrel. A tanárok között mindig van egy magyar is – idén Csernyik Balázs zenetanár, kórusvezető, evangélikus egyházzenész volt a Manilában zajlott képzés egyik oktatója.

– Magyar részről Ön kapott ez év tavaszán meghívást a Fülöp-szigeteki Kodály Társaságtól. Ez hogyan történt?

– A nővérem, Csernyik Réka Ausztráliában, a Sydney Egyetem konzervatóriumában tanít zenét. Az előző két évben ő volt az egyik oktatója ennek a pedagógus-továbbképzésnek, de idén nem tudott elmenni, ezért engem ajánlott maga helyett; a szervezők pedig elfogadták a javaslatát, és meghívtak.

– Kérem, mutassa be dióhéjban a továbbképzést.

– A Fülöp-szigeteken alapvetően nem a Kodály-módszer szerint tanítanak zenét, de van jó néhány élharcosa az ügynek. Ők minél szélesebb körben szeretnék elterjeszteni a zenetanárok körében ezt a magyar módszert. Az ottani Kodály Társaság ezért hirdette meg a képzést, amely három nyáron zajlik, három egymásra épülő szinten, kéthetes turnusokban.

Idén a körülbelül negyvenfős hallgatószámot – némelyek Indonéziából ér-

keztek – közel tíz tanár oktatta. A résztvevő pedagógusok között voltak általános iskolában és középiskolában tanítók egyaránt, de akadt olyan is, aki a doktori disszertációját írja éppen.

– Tanárok az iskolapadban – milyen volt az órarendjük ez alatt a két hét alatt?

– Nagyon intenzív volt a képzés. Mindennap reggel nyolctól fél ötig tartottak az órák. Reggel másfél óras szolfézzsal kezdtünk, majd Fülöp-szigeteki és ázsiai zenekurzus következett, aztán egyórás karvezetés- és vezénylésóra volt egészen az ebédszünetig. A délutáni blokk elején mind a három szint hallgatói közös ének-kari próbán vettek részt. Én vezettem ezt a kórust; négy dalt vittem itthonról, ezeket nagyon szépen megtanulták a résztvevők. A tanfolyam végén remek koncertet adtunk.

– Említette, hogy a Fülöp-szigeteken nem a Kodály-módszerrrel tanítják a zenét. Át lehet ültetni az ottani dalokra ezt a zenetanulási rendszert?



– Igen, mert az énekek hangkészlete sok esetben megegyezik a mieinkkel. Egy igen elismert professzor asszony például összegyűjtött jó néhány Fülöp-szigeteki gyermek- és népdalt, ezekre építette fel Kodály módszerét. Ezt próbálják elterjeszteni az országban.

– Ha jól tudom, Önt a helyiek több kórus próbájára is meghívták, hogy tanácsot kérjenek.

– A képzés alatt nagyon jó barátságok szövődtek, és mivel otthon többen is vezetnek kórust, elhívtak, hogy hallgassam meg őket, vagy tartsak foglalkozást nekik. Örömmel mentem, feledhetetlen élmény számomra, ha felidézem a lelkes, mosolygós gyerekarckokat vagy azt, ahogyan egy egyetemistákból álló énekkar megszólaltatta Deák-Bárdos György *Eli, Eli!* című darabját. Ez utóbbi kórusral egyébként júniusban Kassán is találkoztam, ahol európai koncertkörútjuk keretében ezt a művet is előadták – hozzáteszem, megrázó hatással.

– Milyen benyomásokat szerzett a Fülöp-szigeteki emberekről?

– Az leírhatatlan... Szíven ütött az az őszinte szeretet, amivel egymás iránt és irántam viselkedtek. Olyan emberekkel találkoztam, akik nem szégyellik, hogy keresztények, és nagyon szeretik az Istent. Mindennap hálát adnak azért, hogy hozzá tartozhatnak. És bár ez világi szervezésű tanfolyam volt, a megnyitó- és a záróalkalom is imádsággal kezdődött. Nagy álmom, hogy visszamehessek Manilába tanítani.

– Addig viszont itthon tanít. Egyházi vonalon szerzett már tapasztalatot a főtí kántorképzésben, volt pedagógusa evangélikus oktatási in-

tézménynek, de világi kórust is vezet, illetve tagja a Capella Silentium a cappella énekegyüttesnek. Ezekről is ejtsünk néhány szót!

– Ének-zene-karvezetés szakon végeztem 1999-ben a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen, majd ugyanott diplomáztam 2003-ban az egyházzene tanszakon. A hat éve alakult Várkonyi Tamás karnagy vezette Capella Silentium énekegyüttesnek 2009. decemberében ötágyok tagja. Ezt főleg Zeneakadémiát végzett tagok alkotják, a repertoárunkon a kora reneszánsztól a 21. századig terjedő művek szerepelnek. Tavaly nyáron három helyszínből álló koncertturnén vetünk részt – felléptünk a keszthelyi és a dunaújvárosi evangélikus, valamint a veszprémi jezsuita templomban. Idén nyáron egyhetes erdélyi körúton voltunk. Feledhetetlen, ahogy például Marosvásárhelyen sírva énekeltek velünk a résztvevők Kodály Zoltán *Esti dalát*.

És ahogy említette, jó ideje én vezetem a húsz éve alakult *Viva Voce kórust*. A gregoriántól a 20. századig szerepelnek művek a koncertjeinken. Főleg karácsony táján és tanév végén lépünk fel, örömmel megyünk bárhova, ahova hívnak.

■ BODA ZSUZSA



Hiánypótló könyv, élményszerű személyes érintettség

Helyzetjelentés – ezzel a szóval lehet Györfi Károlynak a 21. század eleji keresztényüldözésről szóló, frissen megjelent könyvét a legtalálhatóbban jellemezni. A hagyományos riporterekre jellemző személyes beszámolók, tudósítások atmoszféráját felidéző könyv szerzője ugyan nem járja a nagyvilágot, hanem a sajtó és az internet vonatkozó anyagait szűri és dolgozza össze, tudósítói szándéka és személyes megérintettségé azonban mégis élményszerű marad.

Györfi Károly olyan témához nyúl, amely drámai valóságához képest messze nem jut el az átlagos európai ember tudatáig, a tömegtájékoztatás érdektelensége pedig annál is inkább megdöbbenő, hiszen a nyugati civilizáció egyébként az erőszak, jogtiprás és szenvedés iránt más vonatkozásokban – nagyon helyesen – fokozott érdeklődést, érzékenységet mutat. Az egyes erre szakosodott intézetek és alapítványok tanulmányait, elemzéseit leszámítva globálisan is jellemző, hogy nemigen jelennek meg ehhez hasonló összefoglaló áttekintések.

Nyilvánvalóan tűnik, hogy ennek sokféle oka van: mindenekelőtt a

téma történelmi-politikai, világnézeti és vallási érzékenysége, különösen is egy globális méretekben gyökeresen és állandóan átalakuló világhelyzetben. A vallási és politikai összetűzések frontvonalában olyan kisebbségi radikalizmust látunk mindenfelé, amelyről ma heves viták zajlanak minden téren. Nem kisebb akadály az adatok gyűjtésének, ellenőrzésének, elemzésének a problémája a vallási elmentések szempontjából talán még fokozottabban kiélezett időszakban.

Györfi Károly ennek tudatában vállalkozott erre a munkára, vállalva azt az elkerülhetetlen kockázatot is, hogy egy ilyen összeállítás bizonyos esetlegessége és „riporteri szubjektivitása” miatt számos irányból kaphat kritikát. Ennek tudatában kell mégis kijelentenuünk: ez a keresztények üldözéséről írt, olykor szubjektív, mégis megrázó erejű helyzetkép ébresztő hatású és hiányzó információkat pótló könyv.

Adatforrásként alapvetően két nemzetközi szervezetre támaszkodik: az Open Doors alapítványra és a *Christen in Not* havilap stábjára. Emellett több nemzetközi és hazai forrás is is-

mettet. Nyilván meg lehet kérdezni, hogy miért nem tért ki más egyházi vagy emberi jogi szervezetek anyagaira is, azt azonban nehéz lenne kétségbe vonni, hogy a globális keresztény-



üldözési helyzetről formált áttekintése reális és példákkal bőségesen illusztrált összkepet ad az olvasónak.

A könyv legnagyobb részét a keresztényeket leginkább üldöző ötven állam bemutatása teszi ki, amely mögött az Open Doors szervezet

több évtizedre visszamenő, szakmailag sokszorosan ellenőrzött módszertanával összeállított lista áll. A megrázó példákkal kiegészített elemzés, a szerző által hozzáfűzött tartalmi észrevételekkel együtt, kötelező olvasmánya lehetne a mai – különösen is a nálunk, azaz Nyugaton élő – keresztényeknek. A kereszténység globális és helyi adatainak ismertetése, az eltérő lokális vallási és politikai környezet bemutatása nyilván mélyebb tájékozottságot is feltételez az olvasóról, mégis jelzésértékűen a történelemben kevésbé jártas érdeklődőnek is közvetíteni tudja a lényegét.

A könyv folytatásában azonban sokkal szerencsésebb lett volna keresztényellenes atrocitásokról, mintsem keresztényüldözésről vagy keresztényellenességről írni akár globális és európai, akár hazai összefüggésben. Bátor lépés, hogy a szerző egyáltalán felveti ezekben az összefüggésekben is a témát, ez ugyanakkor gyökeresen különbözik az előző világrészekről.

Mindenképpen más megközelítés lett volna indokolt olyan esetekben, ahol a kereszténység jelképeit érte tá-

madás – de nem vallási, hanem politikai vonatkozásuk miatt, ahol nemcsak a támadókat, hanem a vallási jelképeket kisajátítani igyekvő politikai köröket is joggal érheti kritika. Az olyan fejezetek, amelyekben a szerző szubjektív politikai vagy világnézeti meggyőződése dominál, személyes állásfoglalásoknak tekinthetők, melyeknek keresztény és egyházi megközelítése különböző is lehet.

Összefoglalóan azt mondhatjuk, hogy a könyv nem vallástudományi tanulmány, nem vallásszociológiai mélyelemzés, de nem is valamiféle stratégiai céllal készült háttéranyag – a szerző nyilvánvalóan nem is annak szánta. Ez a könyv az, ami: riporteri helyzetjelentés egy számunkra fontos témában, a szerző szemüvegén keresztül – amelyet először mindenképpen megismerni érdemes, s csak utána véleményt formálni róla vagy kritizálni a saját, személyes szemszögünkből.

■ DR. KORÁNYI ANDRÁS

Györfi Károly: *Keresztényüldözés a 21. század elején*. Kairoz, Budapest, 2015. 231 oldal. Ára: 3040 Ft.

Händelfalvi barangolások

Halléba vezető hosszas autózásunk „útinarsallja” természetesen nem lehetett más, mint maga *Georg Friedrich Händel*, a város szülőtte. Utazásunk utolsó szakaszában ugyanis – erőt adó háttérzeneként – az ő leghíresebb művét, a *Messiást* hallgattuk, egészen a megérkezés pillanatáig. A hallei mesternek egyébként először nem ezzel az alkotásával találkoztam, hanem *Sámson* című oratóriumával, amelynek címszerepét Pécsett 1954-ben, hároméves koromban nagybátyám énekelte, s természetesen hónapokig próbálta is, így Händel muzikája volt az első komolyzenei kóstoló.

Ilyen előzmények után talán természetes, hogy első utam a Händel-házba, Európa egyik legszebb (még a híres brüsszeli hangszermúzeumnál is hatásosabbra komponált!) és leginkább interaktív zenei múzeumába vezetett. Pontosán tíz évvel ezelőtt, 2005-ben már jártam itt, de a *Händel – Európa embere és a Történelmi hangszerek* című kiállításoknak akkoriban még csak nagyon fakó és szegényes előzménye létezett.



Nehéz lenne felsorolni a rengeteg látványt, illetve a szemlélőket Händel életébe és életművébe be is vonó lehetőségeket. A számtalan interakcióból, amelyek egy része a felnőtteket, másik része a gyerekeket mozgatta meg, most csak kettőt említek. Egy szellemes, arcváltoztató érintőképernyőt, amelyen előhívhatók a zeneszerző portréjának helyenként egészen drámai változásai, ifjúsága németországi éveitől egészen londoni aggyastyánkoráig. A portrék sorában a leginkább megdöbbentő egy, a huszonöt éves zeneszerzőt ábrázoló pasztellkép (lásd az *illusztációt*), amelyet *Luzie Schneider* készített *Christopher Platzer* 1710-es miniatűrje nyomán.

Nagy kár, hogy a város sokszor erőnek erejével s olykor a jó ízlés háttérát súroló módon mindent, de mindent „elhändelesít.” E turistacsalogatósi hevület szellemében a megvásárolt reprodukció máskülönből elegáns kis tasakján ez a parlagi humorú és sem Händelhez, sem városához egyáltalán nem méltó aranykópés díszleg: „Halle-lujah!”

De félre az ünneprontással, s gyönyörködünk el egy pillanatra a Händel-rajongásban felnőtt, *Viktória* korabeli angol festőnő, *Margaret Isabel Dicksee* romantikus, a hallei kiállítás nézőit még fekete-fehér metszetrázzatban is magával ragadó, 1893-as festményében, amelynek címe: *Az ifjú Händelt megtalálják szülei*. A képen egy ijedt fiúcska látható, fehér vászon hálóingben és hálósipkában. Az őt keresők éppen a klavikord mellett, muzsikálását hirtelen megszakítva érik tetten. Az ajtónyílásból ámulva nézi őt apja, a szigorú s nem éppen zenebarát hallei kirurgus, s anyja, *Dorothea Taust*, egy helybéli evangélikus lelkész minden művészi szépségre érzékeny lánya, s mögöttük a jómódú Händel-rezidencián szolgálók.

Nézzünk be most egy kicsit a hangszerkiállításra is. E gazdag gyűjtemény legemlékezetesebb darabja egy csaknem Händel korabeli, az ő halála után éppen tizenegy évvel készült orgona, *Johann Gottlieb Mauer Tegk-witz* munkája 1770-ből. A díszes hangszerkirálynőn ez a felirat olvasható: „Singet und spielet dem Herrn in euerem Herzen” – „Szívből énekeljétek és muzsikáljatok az Úrnak”.

Nem feledkezhetünk meg a kicsi, de nagyon elegáns virtuális színházteremről sem, ahol gombnyomásra – a másik interaktív érdekesség –, a látogatók választása szerint, sorrendre „színré lépnek” a Händel-operák hősei, ezek a könnyed, papírkivágás-szerű árnyjátékfigurák, az „előszóltott” darabhoz illő zenével. Különleges hangzáscsemegeként a szomszédos termekben elgyönyörködhetünk olyan hangszerritkaságok muzsikájában és látványában is, mint az üvegharmonika.

Amikor a Németországban szokatlan hőségben visszalépünk a hallei belvárosba, ismét nyakig merülünk a jelenkori, ha már nem is „szocreál”, de „hóttreál” valóságba. A közeli gyógyszertár természetesen „Patika a Händel-házhoz” névre hallgat – ez még bocsánatos bűn, hiszen a zene és a gyógyítás összefüggéseivel a Bibliában is találkozhatunk. Egy világhírű német autógyártó cég helyi irodájának kisbuszán azonban már korántsem hat természetesnek a főtéri Händel-szobor hatalmas, színes és széles vásznú fényképe.

Ezen a téren azután előbb-utóbb a kezünkbe nyomják a *Verliebt in Halle* (Beleszeretni Halléba) című turistacsalogató füzetkét, amelynek címlapján természetesen Szász-Anhalt másik nagy szülőtte, maga *Luther* is ott díszleg, a füzet kellős közepén pedig, éppen a reformáció atyjának képe mellett, egy elképesztően gyűgye versike fogad bennünket: „Am Anfang war das Wort und Halle war der Ort.” Ez szabad fordításban, a rím kedvéért kisebb engedményt téve a szó szerinti hűségnek, annyit tesz: „Kezdetben vala az Ige, s Halléban termett, izibe.”

De legyünk igazságosak: létezik itt, Halléban nagyon komoly evangélikus és református kultúra is. Ennek jegyében



Margaret Isabel Dicksee: Az ifjú Händelt megtalálják szülei

ben egy olyan, kétszereplős kamaradarab aratott itt s még számos német városban júniustól kezdve nagy sikert, amely *Luther Mártonnak* és egyik öselleniségének, *Albrecht* bíborosnak a titkos találkozását és eddig ismeretlen (képzeltbeli!) vitáját mutatja be, amely szigorú inkognitóban egy kocsmában zajlott (volna) le 1527-ben.

A szindarab szövege nem az írói képzelet szülőtte: kettejük indultatos hangvételű levelei nyomán készült. A *Luther versus Albrecht incognito* című, országjáró sikerdarabban *Luthert Hilmar Eichhorn*, a bíborost pedig *Reinhard Straube* alakítja.

Ha már a *Luther Márton* színre szólító darabnál tartunk: bár írássom címe az egyszerűség kedvéért „händelfalvi” látogatást ígér csupán, kár volna megfeledezni két, immáron teljesen a reformátor alakjához kötődő élményről. Elsőként egy eislebeni látogatásról, amely születésének helyszínétől halálának helyszínéig vezetett. Itt, ebben a nagyon

hangulatos szász városkában mindegyütt makadamba ágyazott Luther-rózsák mutatják az utat a két nevezetes épülethez; ez a finom és magával ragadó jelzés még a kötelező „Luther-gyógyszertárat” is felelteti az árnyalatokra érzékenyebb látogatókkal.

S ha már Halle és Eisleben, akkor természetesen a viszonylag közeli Wittenberg sem hagyható ki, ahol a reformáció egyik nevezetes festő krónikása, az ifjabbik *Lucas Cranach* öt-századik születésnapjának tiszteletére megújult Cranach-képek pompás kiállítása és egy, a Cranachok – apa és fiú – munkásságát feltérképező új kötet várja a látogatókat. Méltó helyszínen, a sokáig restaurált s még mindig napról napra tovább tökéletesített városi templomban.

A képek között apa és fiú évszázadok szennytől megtisztított, híres ol-tárképe, amelynek legalsó táblájáról, predellájáról a korán meghalt *Magdalene Luther*, *Lenchen* mosolyog le ránk. Különleges élmény végignézni azt is – egy érintőképernyős program segítségével –, hogyan ment végbe a

képek restaurálása. A bemutató során ezt lépésről lépésre követhetjük, megcsodálhatjuk.

Lépéseket emlegetve el kell mondanunk: egészen döbbenetes a németországi évfordulós előkészületek dinamizmusa, változatossága, sokszínűsége. Most csak kettőt említek meg. Az első a *Lutherwege in Sachsen-Anhalt* (Luther-utak Szász-Anhaltban) program, amely egy sokdimenziós, de nyilvánvalóan nem büntörölő, bűnmegváltó, nem üdvözüléssel üzletelgető, hanem hitméllyítő és ismereteket kínáló protestáns zárandoklat a reformáció bölcsőhelye körül.

A másik a kicsit „vagányabb” nevű, de nagyon rokonszenves és ugyanakkor célszerű *Lutherfinder* program, amelynek során a német evangélikus egyház legjobb szellemi erőinek, lelkészeknek, tanároknak, egyházaknak, művelt egyháztagoknak a bevetésével speciális idegenvezetőket képeznek ki a 2017-es jubileumi események idejére. Hasonló, kifejezetten egyházi „nyomkeresők” képzése (a német „Lutherfinder” az angol *pathfinder*, vagyis *nyomkereső* nagyon fülbemászó és szellemes változata) itthoni közegben is, magyar evangélikus és református szakemberek bevonásával minimális befektetéssel könnyen megvalósítható volna az igényes és tartalmas ünneplés érdekében.

Nyilvánvaló, hogy a „Lutherfinder” sem egyeb, mint „makaróniszó”, de kifejező, nagyon találó és figyelemfelkeltő. Egyáltalán nem olyan – hogy a legrosszabb példa se maradjon ki –, mint a szegény Wittenbergre idényjelleggel ráakasztott, nemzetközinek szánt, de meglehetősen idétlen és erőltetetten egygyári, ideibenecenév, a „Cranachcity”.

Talán ebből a rövid beszámolómból is kitűnik: sok örömet és tanulságot, talán a mi reformációs előkészületeinket is segítő ötleteket s legfeljebb a kis stílusficamok nyomán ébredő, apró és felejtető bosszúságokat termelt számunkra 2015 mediterrán izzású németországi nyara. S – természetesen – feldolgozásra váró kutatási nyersanyagokat, cikk- és verstémákat is.

■ PETRÓCZI ÉVA



A városi templom Wittenbergben

PETRÓCZI ÉVA

„Segner Hungarus”

Segner János András emlékére
(Pozsony, 1704 – Halle, 1777)

Ez Halle Házsongárdja,
szép német szóval
„Isten földje” néven,
sorsok és sírkövek
vibrálnak most előttem,
búcsúzó augusztusi fényben.

Köztük a tiéd, János András,
akit itt, illőképpen
csak Johann Andreasnak
ismert a kedvesen hideg,
tógás-parókás egyetemi nép.

De álmod holtig
magyarrá váltott,
bejártad újra, s újra ifjúságot
mindhárom kedves városát,
Pozsonyt, Győrt, Debrecent
és szádon mindhalálíg lángot
vetett a rövidke mondat,
ha csöndesen kimondtad:
„Segner Hungarus.”

E két deák szó,
míg elmormolászom,
szemembe fut.

VÉSZHELYZETBEN A JOGOK

Dr. Fabiny Tamás televíziós interjúja

Más a kormányzat és más az egyház felelőssége

▶ A Magyarországi Evangélikus Egyház (MEE) Országos Irodája Diakóniai Osztályának szervezésében Gáncs Péter elnök-püspök, Pröhle Gergely országos felügyelő és Fabiny Tamás püspök felszólalásával tartottak műhelymunkát a menekültek megsegítéséről szeptember 4-én, pénteken. A jelen lévő gyülekezetek és intézmények képviselői nemcsak az országos egyház hozzáállásával, hanem a diakóniai osztály eddigi és tervezett tevékenységével is megismerkedhettek.

„Manapság mindenki tudja, hogy a menekültkérdésben másoknak mit nem kéne tenniük, de azt senki sem mondja meg, hogy pontosan mit is kellene cselekednünk” – fogalmazott az országos iroda tárgyalójában tar-

tartjuk, mint a szeretet parancsát” – hangsúlyozta Pröhle Gergely. Egyházunk országos felügyelője *Nemzetközi helyzet, aktualitások* című előadásában kiemelte, hogy Európában ma a menekültkérdést sajnálatos-

elkezdődött a hamis szíriai útlevelek nagyszámú nyomtatása.”

Pröhle Gergely az ENSZ által július végén közreadott demográfiai jelentésre hivatkozva – mely szerint 2100-ra 1,2–1,5 milliárddal többen lesznek Afrikában, míg Európa lakossága 70 millió fővel kevesebb lesz – kiemelte, hogy a mai menekültkérdés nem rövid folyamat, hosszú távon fel kell készülni rá.

„A kulturális különbségek, az integráció nehézsége olyan kihívás elé állít minket, mely határozott, megtervezett politikát követel – fogalmazott az országos felügyelő. – Arra a

tek, akik baloldali beállítottságuk miatt ezt hangsúlyozzák, csúfos kudarcot vallottak” – mondta. A németországi példánál maradva az előadó kiemelte, hogy míg 2000-ben Friedrich Merz a „Leitkultur” kifejezést használva olyan ellenállással találkozott, hogy később ezt az év „nem-szavává” avatták, addig 2010-ben Angela Merkel német kancellár már úgy fogalmazott, hogy a multikulturalizmusnak vége. Pröhle Gergely beszédében a svájci példára is hivatkozva hangsúlyozta, hogy „úgy lehet jó integrációs politikát kialakítani, ha abban a befogadó ország kultúráját előtérbe helyezik”.

Bevezetés, *menekülthelyzet Magyarországon a számok tükrében* címmel tartott előadást Mészáros Attila, a diakóniai osztály munkatársa. A szociális munkás a médiában sokféle értelmezést nyert alapfogalmak tisztázását követően a Magyarországi Evangélikus Egyház menekültek között végzett és tervezett tevékenységét mutatta be. „Az Ökumenikus Segélyszervezettel (MÖS), a Segítsünk Együtt a Menekülteknek szervezetével, a Menedék Migránsokat Segítő Egyesülettel ugyanúgy együttműködést ápol egyházunk, mint a házi gyermekorvosok szervezetével” – fogalmazott Mészáros Attila.

Az elmúlt időszakban a nagyfai menekülttáborban végzett segítő tevékenységet az evangélikus egyház, jelenleg ruhaadományok gyűjtésével, valamint több nyelven megjelenő tájékoztatók sokszorosításával igyekszik segíteni a hazájukat elhagyókon. A diakóniai osztály munkatársa szólt arról, hogy integrációs házat fognak működtetni, együttműködést létesítettek a szegedi és a józsefvárosi gyülekezettel, ahol az aktív segítő munka támogatását kívánják tovább erősíteni. Szeptember 4-étől naponként százötven fő számára osztanak ételt a budapesti II. János Pál pápa téren, valamint többek között a határzárnál kialakult helyzet enyhítésével kapcsolatban indult egyeztetés.

„Látunk és tudunk kell, hogy a két kormányzás nincsen teljesen fedésben egymással” – fogalmazott Fabiny Tamás. Egyházunk diakóniai munkáért felelős püspöke beszédében kiemelte,



HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA FELVÉTELEI

Ételosztás a II. János Pál pápa téren. Képünkön Cselovszkyné dr. Tarr Klára a menekültek gyűrűjében

tott megbeszélésen elhangzott nyitó-áthítatában Gáncs Péter elnök-püspök, aki figyelmeztette a jelenlévőket arra: „Nem attól kell félnünk, hogy kicsik vagyunk, hanem azt a kérdést kell feltennünk, hogy mit tehetünk, és mit teszünk meg?”

Gáncs Péter az irgalmas samaritánus példázatán keresztül világított rá arra, hogy ma az egyház tagjai az intézményes, központi segítségnyújtás mellett állnak ki. A mára kialakult helyzet értékelésével és megítélésével kapcsolatban az MEE elnök-püspöke hangsúlyozta: „Más a kormányzat és más az egyház felelőssége. A kormányzat felelőssége, hogy a törvény alapján fenntartsa a rendet, menekülttáborokat hozzon létre, ellátást nyújtson az otthonukat kényszerűen elhagyók számára, és fenntartsa a jó rendet. Az egyház felelőssége az, hogy hirdessük és megéljük az evangéliumot, amely a másik elfogadásáról, a rászoruló megsegítéséről szól. Krisztust követő emberként felebarátunkat kötelességünk megsegíteni.”

Az elnök-püspök prédikációjában kiemelte, hogy az egyház feladatának látja a társadalmi érzékenyítést, az előítéletek elleni küzdelmet. „Európa krízisben van, ami az egész kontinens vergődését jelzi. A mai helyzet ébresztő jellé kellene, hogy váljon a keresztény-zsidó kultúra képviselői számára” – fogalmazott.

„Csak akkor lehet felelős egyházi menekültpolitikáról beszélni, ha a közösség érdekeit ugyanúgy szem előtt

van a politikai haszonszerzés találatnak tekintik, ezért sem érzékelhető a konszenzusra törekvés.

Az országos felügyelő a migrációval kapcsolatos nyilatkozatok óvatos és előrelátó megfogalmazásának fontosságát Németország példáján keresztül mutatta be: „A német kancellár a napokban úgy fogalmazott, hogy a szíriai menekülteknek mindenképpen hajlékot nyújt országuk. A pozitív tartalom mellett látnunk kell, hogy lényegében még aznap

kérdésre kell a válaszokat keresnünk, hogy mit képviseljünk ahhoz, hogy ötven-hatvan év múlva is legyen hazánkban evangélikusság. Ehhez szembe kell néznünk azzal, hogy a mai előrejelzések alapján a közeljövő megváltozott etnikai, civilizációs összetételű Magyarországot sugall” – mondta Pröhle Gergely.

Az országos felügyelő fenntartásait fejezte ki azzal a nézetrel szemben, miszerint mindenkit meg kell és meg tudunk segíteni. „Azok a néme-



hogy „az egyháznak felelőssége a szeretet kormányzása nevében olyan döntéseket is meghozni, melyek akár a hatalom kormányzásával is szembemennek, így ott kell segítenünk, ahol rászorulóknak vannak, és ínséget szenvednek.” Fabiny Tamás aggasztónak tartotta, hogy az idegenellenesség Magyarországon felerősödött, ez ellen az egyház fellépését, a társadalmon belüli érzékenyítés fontosságát hangsúlyozta.

Buda Annamária, a diakóniai osztály vezetője elmondta, hogy egyházunk az ételosztáson túl igyekszik a szükségre reagálni, jelenleg is tart az önkéntesek és az adományozók hálózatának a kiépítése. „Az egész országon belül törekszünk arra, hogy segítő csomópontokat hozzunk létre, így lokális szinten is működtethetővé kívánjuk tenni a segítségnyújtást” – fogalmazott.

Az evangélikus migrációs műhelyen fórumbeszélgetésre is sor került, ahol a gyülekezetek és egyházi intézmények vezetői tapasztalataikat, kérdéseiket osztották meg.

„A keresztény-zsidó kultúra alapja az irgalom gyakorlása” – emelte ki hozzászólásában ifj. Cserhádi Sándor. A Szegedi Evangélikus Egyházközség lelkésze személyes segítői tapasztalatairól beszámolván hangsúlyozta: „Félelem van az emberekben, melynek tompítását a média nem segíti, sokkal inkább félelemre uszít. Ezért (is) az egyháznak felelőssége a maga területén az érzékenyítés, a másik megbecsülésének képviselője.” A szegedi lelkész véleménye szerint amit ma a civil társadalom a menekültek között önkéntesen végez, az alapvető állami feladat lenne. „Senki sem passzióból számolja fel hazájában az életét, és indul el otthonról, hanem a kényszer miatt” – fogalmazott ifj. Cserhádi Sándor.

A hozzászólások sorában többek között az Evangélikus Hittudományi Egyetem és a budapesti Podmaniczky János Evangélikus Óvoda és Általános Iskola részéről is jelzés érkezett, hogy szívesen csatlakoznának különböző önkéntes akciókhoz.

A műhely résztvevői a megbeszélést követően százötven adag ételt osztottak ki a menekültek között.

■ GALAMBOS ÁDÁM

OT FELÜLÍRJA AZ ERKÖLCS

...k zárógondolata (Hír Tv, szeptember 4.)



Új helyzetet teremt majd a bevándorlási törvény

Trócsányi László szerint szeptember 15-e mérőkövető lesz, mert új helyzetet teremt a tömeges bevándorlással összefüggő törvény hatálybalépése. Az igazságügyi miniszter a szeptember 4-én Budapesten tartott sajtóértekezletén Erdő Péter bíborosnak arra az állásfoglalására reagált, miszerint nincs tiszta jogi helyzet a menekültügyben. Trócsányi László közölte: le fog ülni az egyházi vezetőkkel, hogy tisztázza velük, hogyan tudnak segíteni a menekülteknek. Az egyházak humanitárius szerepéről fognak beszélni, arról, hogy az egyházak milyen módon tudnak közreműködni ezekben az embereknek az ellátásában. Hozzáfűzte, hogy az tekinthető embercsempésznek, aki vagyoni haszonszerzés céljából elősegíti az illegális határátlépést. Mindamellett leszögezte: a külföldieknek a Magyar-

országban való tartózkodáshoz jogcímről van szükségük, és minden magyar állampolgárnak az a feladata, hogy erről tájékoztatást nyújtson. Az igazságügyi miniszter elmondta, hogy a törvény alkalmazása is nehéz, arról a legfőbb ügyéssel és az Országos Bírósági Hivatallal konzultálnak. „Célunk az, hogy az országban rend legyen” – fogalmazott.

■ MTI

A kerítés túloldalán

Éppen kezdetét vette a szeretetvendégség. Az udvaron felállított sátor alatt ültünk, gazdagon terített asztaloknál, vidám hangulatban. A gulyásleves illatozott, az emberek nevettek, a gyerekek a napon szaladgáltak. És akkor valaki halkán megjegyezte: „Jönnek.”

Ott gyalogoltak az utcán. Az asztalunktól ötvenméternyire, a kerítés túloldalán. Fiatal és idősebb férfiak meg néhány asszony gyerekekkel. Egy kislány integetni kezdett, amikor meglátott minket.

Néhányan megálltak az evangélikus templom előtt található elosztópontnál, hogy némi ételmezt és vizet vegyenek magukhoz. Voltak, akik leültek pár percre pihenni vagy megigazítani a cókókjukat. Azután ők is indultak tovább. Talán háromszázán lehetnek. Vonultak a kerítés mentén, végig a járdán. A határ felé. Egy remélt szebb jövő felé, az álmaikat követve.

Eltoltam a tányért, elment az étvágyam. Szíven ütött a kontraszt. Az a vékony drótkerítés akkor és ott két világot választott el egymástól. Belül egy keresztény közösség, amely éppen ünnepel, és Isten köztük végzett munkájáért ad hálát. Kívül pedig a más országból, más kultúrából érkező sokaság. Belesnek ugyan a kerítés fölött – kíváncsian vagy irigységgel, ki tud-

ja –, de nem maradnak itt. Sietnek tovább. Saját céljaik, vágyaik után.

A szeretetvendégség folytatódott. A járdán vonuló emberek csapata eltűnt a távolban. Csak a kérdések maradtak utánuk. Mit kellett vol-

sem vagyunk elég vonzóak, elég türelmesek, elég áldozatkészek. Nem, a befogadás lehetetlen. Talán iga-zunk is van ebben...

De nem ártana, ha túllátnánk az aktuális problémán, amely most



A SZERZŐ FELVÉTELE

na, mit lehetne tennünk? Kellene-e, lehetne-e marasztalni azt, aki menni akar; befogadni azt, aki nem vágyik ide? Kellene-e, lehetne-e leülni a terített asztal mellé együtt?

Azok esetében, akik ma egyre többen országunk útjain vándorolnak, talán könnyű azt válaszolni: „Nem tehetünk semmit, minden hibába. Túl nagyok a kulturális különbségek, a nyelvi akadályok. Mi

markánsan szembesít megajándékozott helyzetünkkel. Ha még jobban kinyitnánk a szemünket, és rádöbbenünk: mi, a keresztények közössége itt ülünk belül a terített asztal mellett – míg odakint tömegek keresik a boldogságot, a szeretetet, a reményt, egy jobb életet. Mind ott gyalogolnak, bandukolnak, sétálnak, nézelődnek – a kerítés túloldalán.

■ ADÁMI MÁRIA

Roma szakkollégisták Röszkénél

Röszkén, a menekülttáborban teljesítenek szolgálatot az Evangélikus Roma Szakkollégium jelenlegi és korábbi tagjai ezekben a napokban. A Magyar Vöröskereszt Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei szervezetének önkénteseiként utaztak a déli határra, mindannyian a Debreceni Egyetem hallgatói: Nagy Ildikó diplomás ápolói alapidomával népegészségügyi mesterképzést kezd ebben a tanévben, Kanósi Adrienn védőnőnek, Budai Ádám diplomás ápolónak készül az egészségügyi karon Nyíregyházán, míg Virág Ádám szociális gazdaság szakos végzettséggel most szociológia mesterképzésben vesz részt.

A Vöröskereszt szakembereinek irányításával segítik a menekülteket pszichoszociális tanácsadással, foglalkoztatják a gyermekeket, el-

sősegélynyújtással ellátják a kisebb sérüléseket, segítik a rendőrorvos és az ápolónők munkáját. Tápszert készítenek a piciknek, osztják a bébiételt, vizet, készítik a nők számára a tisztálkodási csomagokat...

Információink szerint az Evangélikus Roma Szakkollégium hallgatói kiválóan helytállnak az embert próbáló feladatban. Az önkéntesek munkáját koordináló vöröskeresztes munkatárs, Sipos Ilona elismeréssel beszélt hozzáértésükről, szorgalmukról és empátiájukról. Szolgálatukat idegennyelv-tudásuk még értékesebbé teszi. A roma szakkollégium fiataljai vasárnap hajnalban fejezik be a munkát, a következő váltásban is utazik azonban Röszkére szakkollégista Nyíregyházáról.

■ VESZPRÉMI ERZSÉBET



MAROSI NAGY LAJOS FELVÉTELEI

A béke félszigete

Menekülthullámok Isztrián

▶ A magyar turisták egyik legkedveltebb célpontja az Isztriai-félsziget. Talán el sem tudják képzelni a nyaralásra és élményekre vágyó utazók, hogy a népszerű hotelek és apartmantelepülések a kilencvenes évek elején még menekülteket szállásoltak el. A tengerparti sétányokat és pályaudvarokat ellepték a délszláv háború elől menekülő horvátok és bosnyákok, hasonló állapotokat idézve elő, mint amilyenekkel mostanában Budapest, Szeged, Debrecen és számos más magyar város kénytelen szembesülni.

Az első világháborút követően, 1920. november 12-én megkötött rapallói szerződés értelmében egész Isztria, Cres és Lošinj szigete, valamint Dalmáciából Zára városa, Lastovo és Palagruža szigetek Olaszországhoz kerültek.

Az új hatalom fokozatosan kezdte meg a többségi szláv lakosság erőszakos asszimilációját. Betiltották a horvát és szlovén nyelv használatát a bíróságokon és a közigazgatásban, megszüntették a kulturális és gazdasági szervezeteket, bezáratták az iskolákat. A kiemelkedő horvát és szlovén értelmiségieket, politikusokat Szardíniára száműzték, az anyakönyvekben a szláv neveket olaszosították. Az elnyomás hatására mintegy hetvenezer horvát és szlovén hagyta el Isztriát, és költözött a Szerb–Horvát–Szlovén Királyság területére – ez volt a 20. század első nagy menekülthulláma a térségben.

A Magyar Királyság „corpus separatum” (különálló területe), Fiume sorsa kalandregénybe illő módon alakult. A városban az első világháborút megelőzően jelentős magyar lakosság is élt, számuk túllépte a hatszázat, a harmadik legnagyobb nemzetiség volt. Nagy részük azonban már az Osztrák–Magyar Monarchia kapitulációja után elhagyta a várost. Az általános káosz és anarchia közepette Gabriele D'Annunzio olasz költő, kalandor és fasiszta politikus szabadcsapatával 1919-ben elfoglalta Fiumét, és kikiáltotta a kérészéleltű Carnarói Olasz Kormányzóságot. A rapallói szerződés szerint Danzig (ma Gdańsk, Lengyelország) mintájára Fiume is szabad városi státust kapott, ám de facto már olasz fennhatóság alatt volt. A fennálló helyzetet a délszláv állam kénytelen-kelletlen 1924-ben hivatalosan is elismerte.

Az isztriai menekültek második nagy hullámát a Josip Broz Tito vezetett partizánok győzelme indította el. Az antifasiszta ellenállók és a civil lakosság ellen elkövetett kegyetlenkedéseket – az olasz fasiszták brutálisan megtoroltak minden partizánakciót, Rab szigetén koncentrációs tábor is működött – kamatostul megtorolták a jugoszláv csapatok. A bosszú oly mértékűre sikeredett, hogy számos olasz történész etnikai tisztogatásnak tekinti az 1945-ben történteket. A tömeges kivégzések „mészárlás a szakadékokban” néven váltak hírhedtté, mivel a partizánok – nem bajlódva a tömegsírokkal – a térségre jellemző karsztos hasadékaiba, szakadékaiba lökték, illetve lökték a „fasiszta elnyomókat”. Az áldozatok száma bizonytalan: a történés-



Gabriele D'Annunzio katonás pózban

szek négyezer-ötszáz és húszezer közöttire becsülik.

A törvénytelen bosszú és a később törvényes keretek között zajló kitelepítések – az úgynevezett „optálás” –



Rovinj madártávlatból

következtében Isztriából, Zárából és Fiuméből mintegy 188 ezer személy távozott, közülük 163 ezer volt olasz, a többi a jugoszláv rezsim miatt lakhelyét elhagyni kényszerülő horvát. Egyes források szerint a 350 ezret is elérte a menekültek száma. Isztria legnagyobb városa, Póla (Pula) szinte elnéptelenedett: a lakosság kilencven százaléka elmenekült.

A jugoszláv fennhatóság sem bizonyult azonban örök életűnek Isztriában. A Tito államának szétesése után, 1991-ben kitört délszláv háború nyomán a félszigeten újabb menekültáradat söpört végig. Ezúttal a szerbek által megszállt horvát területekről – majd a háború kiterjedése után Boszniából is – érkeztek a menekültek.

A harci cselekmények elkerülték Isztriát: elsősorban földrajzi fekvésének köszönhetően, másrészt itt nem élt számottevő szerb kisebbség. Emiatt a térség a béke félszigetének számított, nagyon is valós értelemben. Pontos adatok nem állnak rendelkezésre, de több tízezer ember talált itt menedéket a háború végéig – ha addig nem ment tovább Németországba, Ausztriába, Skandináviába... A horvát menekültek többsége azonban visszatért eredeti lakóhelyére, főleg Szlavóniába.

Nem igazán jellemző Radovan és Blanka V. esete, a szlavóniai házaspár ugyanis csak a háború véget értével, 1996-ban költözött Isztriába. Ők is könnyen a délszláv nacionalizmus áldozataivá válhattak volna: Radovan szerb, Blanka horvát származású, és Jugoszlávia szétesése a vegyes házasságok többségét is romba döntötte.

Hiába szolgált három hónapot Radovan a horvát hadseregben, helyi szerbként megbízhatatlannak tartották. Névtelen fenyegető leveleket kapott, kutyáikat, kecskéiket ismeretlenek megmérgezték, nagybátyjára rágyújtották a házat. Blanka hűségesen kitarított Radovan mellett, noha őt is zaklatták, hogy „mikor jön meg végre az esze”, mikor válik el „csetnik” férjéttől.

„Csak azért se!” – makacsolta meg magát a házaspár, és nem hagyták magukat elüldözni az otthonukból. A gondviselés – no meg Blanka befolyásos rokona – jóvoltából azonban elkerülték az oly sokszor megtörtént tragédiákat, senkinek nem esett bántódása a családból. Isztriába egy jobb munkalehetőség miatt költöztek el mégis, harmadik gyermekük már ott született. A térség – Zágráb után – Horvátország legfejlettebb ré-

szé, a tolerancia mellett ez a legnagyobb vonzerő a migránsok számára: rengetegen itt találnak csak munkát, még ha szezonálisan is.

A ma már nyugdíjas Radovan és Blanka visszatekintve nem bánták meg döntésüket, az elveszett otthon, barátok és illúziók után csak nyugodt életre vágytak. Meg is találták a nyugalmat, Radovan szerint Isztrián újra létrejött Jugoszlávia, csak kicsiben. Több nemzetiség él egymás mellett és egymással békében és barátságban: albánok, szerbek, montenegróiak, szlovénok, olaszok, horvátok itt feloldódnak, nincsenek szélsőséges indulatok. Az évszázadok alatt az Isztrián élők leginkább a regionális identitásban lelik meg a nyugalmat. A népszavazásokon rengetegen „isztriaiának” vallják magukat, az önkormányzati választásokat mindig a regionális párt nyeri.

A béke éveiben sem csendesek Isztria partjai: most azonban a turisták és a vendégmunkások jelenítik meg a migrációt. Radovan és Blanka gyermekei is távol kerültek szüleiktől. Miroslav Kanadában, Zorica pedig Németországban él és dolgozik – szerencsére legalább ők nem menekültek, hanem migránsok.

■ WALKÓ ÁDÁM

A magyar korona gyöngyszeme

▶ Mit jelent ma Fiume (Rijeka) a magyarok számára? Legtöbben csak nyaralásaik során járnak arra, és fel sem merül bennük, el sem tudják képzelni, hogy valaha ez a város és a környéke is Magyarország része volt, sőt a magyar korona gyöngyszemének tartották. Sokan ma már csak a szláv nevet ismerik, azt is csak a térképekről olvasva. Ám a ma még élő magyar tengerészek némileg másként gondolnak a városra, hiszen itt látták meg először a tengert, az 1960-as évek közepétől pedig szinte nem volt olyan hajónk, mely ne fordult volna meg a rijekai kikötőben.

kötőt, középületek, paloták nőttek ki a földből a tengerparton.

Fiume húzóágazata a hajóépítés. 1915-ben itt készült Magyarország legnagyobb csatahajója, a Szent István. Ismert továbbá arról is, hogy számos kulturális programot

rendeznek itt, a két legnagyobb a városi karnevál és a fiumei nyári éjszakák.

A magyarok szempontjából azért is fontos ez a város, mert a Monarchia idején ez volt a legnagyobb kikötője Magyarországnak. Továbbá

kisebb megszakításokkal 1776–1918 között Szádrévvél és a környező településekkel együtt a Magyar Tenger-melléket alkotta, mely a Szent Korona tagja, így a Magyar Királyság része volt. Fénykorát a Monarchia idején élte, melyet magyar korszaknak

lehet tekinteni. Számos épületet emeltek ekkor, illetve az infrastruktúrát is jelentősen fejlesztették.

A magyar lakosság száma 1910-ben hatezer-ötszáz fő volt. Ez az összlakossághoz képest tizenhárom százalékos részarányt jelentett. Az első világháború után a magyarok száma drasztikusan csökkent: 1925-ben már ezeregyszázra.

A Monarchia felbomlása után a köztisztviselők visszatértek Magyarországra. Az ügyvédek, orvosok, mérnökök és egyéb foglalkozásúak közül maradtak még valamennyien, és megpróbálták alkalmazkodni az új helyzethez. A korábban jelentős számú magyarság tovább fogyatkozott, és a második világháború után már csak jelképesnek lehet tekinteni a számarányukat, mely az összlakosság egy százalékat teszi ki.

A város a 20. században hat országhoz tartozott: Osztrák–Magyar Monarchia, Fiumei Szabadállam, Olaszország, Harmadik Birodalom, Jugoszlávia, végül Horvátország.

Forrás: Wikipédia



Az adriai várost Mária Terézia 1766-ban Magyarországnak adományozta, ez a korszak 1809-ig tartott. Fiume 1822-től ismét Magyarországhoz tartozott, egészen 1848-ig, később, 1868 és 1918 között szintén. Magyar kormányzója volt, Baross Gábor közlekedési miniszter építtette ki a ki-

Hozzáállás: a kritikus tényező

Nem mindig hittem ezt, de a hozzáállás talán az egyik legfontosabb tényező a sikeres üzleti életben. Ironikus ugyan, de fiatal HR-szakértőként negatív hozzáállásom volt a „hozzáállás hangsúlyozásához”. Első feladataim egyike volt, hogy tervezzek teljesítményértékelést az alkalmazottak különböző csoportjainak. Felhívtam a belső ellenőroket, hogy adjanak ötleteket, milyen teljesítménytényezőket vizsgáljunk. Minden csoport úgy érezte, hogy fontos értékelni az alkalmazottak hozzáállását a munkához.

Ezzel az volt a problémám, hogy nem láttam, miként tudnánk értékelni a hozzáállást, mivel az nem mérhető. Mégis beleegyeztem, hogy a hozzáállás felmérése értéket hordoz, hiszen meg kellett győződnöm a döntéshozókat, hogy fogadják el a rendszert, amelyet javasolok. Ami leginkább zavart a „hozzáállás” mint értékelési kritérium használatában, az a belső ellenőrökről való véleményem volt. Az én saját hozzáállásom volt helytelen!

Az idő múlásával rájöttem egy fontos igazságra: mindnyájunknak van hozzáállásunk különböző dolgokhoz. Az emberi természetből adódik, hogy véleményt alkotunk, és ez hatással van gondolkodásunkra, viselkedés-

sünkre. Még a Monday Manna-megbeszélésekhez is lehet valamilyen hozzáállásunk, vagy talán aggódunk, hogy milyen irányba tartunk. Jogunk van megválasztani saját hozzáállásunkat, de az néha eltakarhatja az igazságot, és zavart okozhat kapcsolatainkban.

A hozzáállás visszatérhet értékes paradigmaváltásoktól – gondolkodásunk megváltoztatásától –, ahogyan általában az élethez viszonyulunk, és azokhoz, akikkel naponta találkozunk. A hozzáállás nagy hatással lehet a vállalkozásunkra, a házasságunkra és egyéb személyes kapcsolatainkra.

Azt hiszem, alaposan meg kell vizsgálnunk, hogyan értékelünk másokat, és meg kell értenünk, hogy mennyei Atyánk mindegyikünket egyedivé formált, az ő céljaira.

A sokszínűség gyönyörű lehet, ha Isten szemével nézzük, de saját szemszögünkben zavarosnak, sőt irritálóknak tűnhet. Szerintem a megoldás abban van, hogy igyekezzünk kifejleszteni egy olyan „szívbeli hozzáállást”, ami tetszik Istennek.

Az *Ószövetségben* Dávid királyról azt olvassuk, hogy Isten „szíve szerint való ember” volt (1Sám 13,14; ApCsel 13,22). Ne engedd, hogy gondolataid és múltbeli tapasztalataid megakad-

lyozzanak abban, hogy meglásd Isten személyre szabott, tökéletes tervének szépségét! Ne ess abba a csapdába, hogy megítélsz másokat, mert cselekedeteik nem illeszkednek elképzelésedhez!

Pál levele a filippiekhez (2,3–8) épp erről beszél. Itt egy részlet: „Semmit ne tegyetek önzésből, se hiú dicsőségvágyból, hanem alázattal különbnek tartásotok egymást magatoknál; és senki se a maga hasznát nézze, hanem mindenki a másokét is. Az az indulat legyen bennetek, amely Krisztus Jézusban is megvolt: mert ő Isten formájában lévén nem tekintette zsákmánynak, hogy egyenlő Istennel, hanem megüresítette önmagát, szolgai formát vett fel, emberhez hasonlóvá lett, és magatartásában is embernek bizonyult; megalázta magát, és engedelmeskedett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig.”

Igen, van abszolút igazság, de nem én vagyok a bíró. A bíraskodás Isten feladata, és ő azt akarja, hogy mi szerszük őt teljes szívünkkel, értelmünkkel, lelkünkkel és erőnkkel, és szeresünk másokat, mint magunkat (Mt 22,37–39). Ez az, amire a Biblia azt mondja, hogy helyes hozzáállás!

■ JIM LANGLEY

Forrás: Monday Manna

SEMPER REFORMANDA



„A fejedelem személyén sok ember üdvössége múlik, amennyiben saját akarata elvétetik, és Isten uralkodik rajta. De ha önmagára hagyatkozik, és irtalom nélkül kormányoz, nagy pusztulást okoz. Bár minden ember szíve Isten hatalmas kezében van, mégsem véletlen, hogy csak a királyokról és fejedelmekről hangzik el: »Olyan az Úr kezében a király szíve, mint a patak vize: arra vezeti, amerre akarja.« (Péld 21,1) Így akar Isten félelmet ébreszteni a nagyurakban,

hogy megtanulják: semmi sem juthat eszükbe, amit nem Isten ad nekik. Mások tettei csak saját maguknak, esetleg néhányaknak okoznak gyarapodást vagy pusztulást. De az urak arra rendeltettek, hogy hasznára legyenek vagy ártsanak másoknak, annál inkább, minél tovább uralkodnak. Ezért nevezi az Írás is az igaz, istenfélő fejedelmeket Isten angyalainak (1Sám 29,9; 2Sám 14,17; 19,28), néha még isteneknek is (Zsolt 92,6). Az ártalmakat pedig oroszlánoknak, sárkányoknak és tomboló állatoknak (Zof 3,3; Jer 51,34; Ez 32,3), ahogy a négy isteni csapás egyikeként is ezt említi: dögvész, éhínség, háború és vadállat (Ez 14,21).”

► Luther Márton: Magnificat (Takács János és Percze Sándor fordítása)

HETI ÚTRAVALÓ



„Minden gondotokat öreá vessétek, mert neki gondja van rátok.” (1Pt 5,7)

Szentháromság ünnepe után a 15. héten az *Útmutató* reggeli és heti igéi erre figyelmeztetnek: Csak egy urat lehet szolgálni! Mi kövessük Józsué döntését: „...én és az én házam népe az Urat szolgáljuk!” (Józ 24,15) Jézus az Atya gondviselő szeretetének tanúja a világban. „Áldott az Úr, napról napra gondoskodik róluunk szabadításunk Istene.” (Zsolt 68,20; LK) Így tanít Jézus *He-gyi beszédében* Isten gondviseléséről: „Ne aggódjatok, és ne kérdezzétek: Mit együnk? – vagy: Mit igyunk? – vagy: Mit öltünk magunkra?... A ti mennyei Atyátok pedig tudja, hogy szükségetek van minderre.” (Mt 6,31–32) Ezért „Keressétek először az Isten országát és az ő igazságát, és mind hozzáadatok nektek ezek, alleluja!” (GyLK 731) Te ne aggodalmaskodjál, nézz Istenedre fel! Neki gondja van rád – bátorít Péter heti igénkben. De légy alázatos és józan; minden élethelyzetben állj ellen a kísértőnek! „A minden kegyelem Istene (...) maga fog titeket felkészíteni, megszilárdítani, megerősíteni (...) Övé a dicsőség és a hatalom örökkön-örökké.” (1Pt 5,10–11) Dávid így tanít: „Vesd az Úrra terhedet, és ő gondot visel rád!” (Zsolt 55,23) S Luther ez ige kapcsán kijelenti: „Gondját a keresztyén ember szívével együtt az Isten vállalja veti. Néki van hozzá jó erős válla, hogy elhordozhassa! Hiszen nekik is ígérte, hogy minden gondodat, terhedet elhordozza!” Pál megköszöni a filippi gyülekezet gondoskodását: „Nagy volt az örömöm az Úrban, hogy ... felbuzdultatok a velem való törődésre. (...) Tudok szűkölködni, és tudok bővölködni is (...) jól tettétek, hogy közösséget vállaltatok velem nyomorúságomban.” (Fil 4,10.12.14) S Pál nem csak az ifjú Timóteust óvja a tévtanoktól és a pénzimádatól: „Valóban nagy nyereség a kegyesség megalégedéssel (...) Mert minden rossznak gyökere a pénz szerelme, amely után sóvárogva egyesek eltévelyedtek a hittől, és sok fájdalmat okoztak önmaguknak.” (1Tim 6,6.10) Isten gondviselő, mentő szeretetét élhette át Pál és 275(!) útitársa azon a hajón, melyen Rómába akarták őt vinni, de hajótörést szenvedtek: „intelek titeket, hogy egyetek, mert az is megmeneküléseket szolgálja. Mert közületek senkinek sem esik le egyetlen hajszál sem a fejről. (...) Így történt, hogy mindnyájan kimenekültek a szárazföldre.” (ApCsel 27,34.44) Jézus elfogadta Márta gondoskodását a testi szükségletekről, de így figyelmeztette: „Márta, Márta, sok mindenért aggódsz és nyugtalanoksz, pedig kevésre van szükség, valójában csak egyre.” (Lk 10,41–42; lásd Mt 6,33) Tanítványait is megkérdezte: „Amikor kiküldtelek titeket erszény, tarisznya és saru nélkül, volt-e hiányotok valamben? Semmiben – válaszolták.” (Lk 22,35) A Mezei beszédben négy boldogmondását s jajkiáltását találjuk; s vigasztaló szavát azokhoz, kik az Emberfiáért viselik el a gyalázatot: „Örüljétek azon a napon, és ujjongjatok! Íme, nagy a ti jutalmatok a mennyben...” (Lk 6,23) „Jézus, üdvösségem, / Örömöm, napfényem / Kik szeretik Istent, / Azoknak itt minden / Javára válik. / Jézus, boldogságom!” (EÉ 357,4)

■ GARAI ANDRÁS

JUHÁSZ GYULA

Emberi hitvallás

Hiszem, hogy járt e földön egy szomorú, magányos Galileai férfi, ki harminchárom évvel Többet tudott, mint minden Cézár, poéta, mágus, S szelíd szava erősebb, mint minden büszke kétely.

Hiszem, hogy az igéje túléli dómok ormát, Az arany kupolákat, a máglyát és a kardot, Hiszem, ha sohasem jó, mit hirdetett, az Ország, Hogy az az Út, Igazság, melyen ő az égbe tartott.

Remélem, hogy e földön, mely völgye siralomnak S csillaga küzdelemnek, a dúvadak helyébe Szelídebb népek állnak, s rózsásabb lesz a holnap, És nem lesz a bitófán mártírhalott a Béke.

Remélem, hogy a munkás megkapja méltó bérért, És nem lehet henyélni bíborban és selyemben, S a paloták alatt nem támolyog az éhség, S ebek harmicadán nem tengődik a Szellem.

Szeretem e világnak minden gyönyörűségét És minden bánatát, a napot és esőt, A márciusi zsongást, a decemberi békét, A kelő csillagot és a lepihenőt.

Szeretem kis fiúk és lányok forradalmát Iskolák udvarán s a dérvert öregeknek Bús topogásait, sírok örök nyugalalmát, Csak Mammon, gyilkosunk, csak téged nem szeretlek.



BIRÁDA TIBOR: A BUZA ÉS A KONKOLY, 2007

Aki megrekedt Mózes első könyvének

Nyaraló, tikkasztó hőség, hideg ita- lok. Kvaterkázunk, ez a világháló és az okostelefonok korában egyre ritkább tevékenység. Csendes poharazgatás baráti körben. Nem sietünk sehova, ha felvetődik valami téma, megvitatjuk. Persze főleg a nőkről van szó, munkáról már kevésbé, politikáról meg csak a megvetés szintjén.

Aztán hirtelen előkerül, az ördög tudja, honnan, a Biblia ügye. Mi sem bizonyítja jobban, hogy nem vagyok személyválogató: a társaság javarészt ateista. Ha ezt másból nem is lehetne megállapítani, a „Biblia” szó hallatán az arcokon megjelenő fanyar mosoly mindenképpen árulkodó.

Egyikük rögtön felcsattan, hogy ő már a Szentírás elején elakadt, mert amikor Kain letelepedett az Édentől keletre, és a feleségével hált, az a nő honnan került oda (lásd

1Móz 4,16)? A szerzőnek nem tűnt fel, hogy ez „blikkzűr”? És különben is, „akárhon felütöm, mindenhol csak ellentmondásokba ütközöm”.

Mélyen elgondolkodtató, hogy miközben a keresztyén testvérek között még senkivel sem találkoztam, aki a teremtéstörténeten nyíre fennakadt volna, addig az ateisták között már többel is. Ennek talán egyszerűen az az oka, hogy míg mi a Szent Szellemet keressük a bibliai versekben (és a sorok közt), addig ők is ezt teszik, csak éppen ellentétes előjellel: csak azért olvasák, hogy bebizonyítsák, nincs semmi, csak az ember a naiv hitével.

Az egészre az első reakcióm a hála: magasztalom az Istent, amiért elrejtette az összefüggéseket „a bölcsék és értelmesekek elől”, és felfedte az egyszerű embereknek (Mt 11,25). Tudjuk, a beavatási próbák egyik sa-

játossága, hogy az út elején minden tanítvány ellentmondásokba ütközik, így hamar kiderül, ki alkalmas arra, hogy továbblépjen, s ki az, aki képtelen a mélyebb igazságok megismerésére.

A Bibliában elsőre sok minden logikátlanul látszik, kétségkívül azért, hogy a bölcsék bölcsessége és az értelmesekek értelme kevésnek bizonyuljon (Ézs 29,14). Például Jézus azt mondja: „...ne féljétek!” Később meg azt olvassuk: „félelemmel és rettegéssel” dolgozzatok. (Mt 17,7; Fil 2,12)

Ateista kortársaink máris azt dörgölik az orrunk alá, hogy látjátok, ezek összevissza beszélnek. Holott a minirébuszt a Mester természetesen feloldja, amikor máshol hozzátesszi: csak „attól féljétek, aki mind a lelket, mind a testet elpusztíthatja a gyehennában”, tehát egyedül az Istentől (Mt 10,28).

A szent szöveg félreértésekhez vezetheti az olvasót, ha felületes, mint ahogyan az is, ha túl „okos”, és ésszel akarja megérteni azt is, amit szívvel kellene. Nem elég „agyban megtérni”; sőt igazából csupán bölcsességgel megigazulni nem is lehet, hiszen amiről itt szó van, az „minden értelmet meghalad” (Fil 4,7).

Vajon miért írja az a Biblia, mely annyi könyvön át a jó útra ösztönöz, hogy „aki büntől szennyes, legyen szennyes ezután is”? Isten az „életére mondja”, hogy nem kívánja a bűnös ember halálát, csak azt, hogy megtérjen gonosz útjairól – akkor meg miért szól mégis legvégül így: „Aki gonosz, legyen gonosz ezután is...”? (Jel 22,11) Vitán felül azért, hogy a bölcsék meghátrálására kényszerüljenek, tudományukról pedig kiderüljön, hogy bolondság (Ézs 44,25).

Hagyjuk a vég nélküli nemzetség-táblázatokat, a mondákkal és a vén-asszonyos mesékkel együtt, melyek csak parttalan vitákhoz vezetnek (1Tim 1,4; 4,7)! Mert ahogy haladunk előre a Szentírás szövegében, úgy távolodunk az anyagtól és vértől, s közeledünk a fény és lélek felé. Már az *Újszövetség* nyitányában világossá válik: mi vagyunk azok, „akik nem vérből, sem a test, sem a férfi akaratából, hanem Istentől születtek” (Jn 1,13). Ezért nem vitatkozunk testről és vérről, hiszen levele nem a test és a vér ellen harcolunk, hanem „erők és hatalmak ellen, a sötétség világának urai és a gonoszság lelkei ellen” (Ef 6,12).

Mindezt azonban sosem értjük meg igazán, mint ahogyan a megszabadulás, az újjászületés és az örök élet titkát sem, ha megállunk 1Mózesnél. Tovább kell olvasni!

■ ANDRISKA JÁNOS

PALACKPOSTA

Emlékeim nyomában

Hosszú útra indultunk nyáron családommal. Felkerestük gyermekkorunk helyszínét: a várost, ahol feleségem felnőtt, és útbá ejtettük azt a kis falut is, ahol gyermekkorom öt évét töltöttem. Lassan negyven éve, hogy eljöttem onnan, és azóta – mivel Magyarország túlsó végében élek – alig-alig jártam arra.

De most végre, emberöltőnyinél is több idő után megint ott vagyunk kisgyermekkorom helyszínén. Izgatottan várom, hogy gyermekeimnek megmutathassam a házat, ahol laktam, a diófát az udvaron, amelyről egyszer leestem, a mozit, az óvodát, az iskolát, a cukrászdát...

Állunk az udvaron, a kivágott fa helyén, és mutatom a gyerekeknek: az a betonlap ott, a kert oldalában, na az annak a háznak az alapja, amelyben éltem, és amely később összedőlt. A kert mögött állt az óvodám, azóta üzemmé alakították, de már az is bezárt. Iskolai tantermem ma már raktár, a mozi helyén valami iroda van, a bolt sincs meg. Igaz, sok minden épült is azóta, de az már nem az én életemnek a része.

A gyerekeim zavartan állnak, kissé unják, meleg is van – ideje indulni, nincs itt semmi látnivaló.

Szomorúan ülök vissza a kocsiba. Nem azért, mintha most szembesültem volna az emlékek mulandóságával: ezzel tisztában voltam. Inkább azért, mert nem tudom fiamnak megmutatni életemnek egyik helyszínét. Pedig ezeken a helyeken lettem azzá, aki ma vagyok.

Miért, talán fontos? Fontos, hogy akár gyermekeim, akár diákjaim vagy a gyülekezet, amelyik a szószékről hallgat engem, értse, ismerje a hátterét annak, ami bennem mozog? Fontos, hogy lássák a fát, amelyre felmáztam, az ablakot, amelyen keresztül kisgyermekként meglestem a Mikulást? Hiszen ezek a helyek, ezek az emlékek rajtam kívül senkinek nem jelentik azt, amit nekem – ezek az én magán(y)emlékeim. Miért untatom vele azokat, akikhez szólok?

Az élmények nem megoszthatók. Mesélhetek róluk, a lényeg mindig kimarad. De egy dolgot megpróbálhatok: nem az emléket, hanem a lényegét megosztani. A fát, amelynek ágain annyiszor ültem, és amelyről leestem, már kivágták, de a magasság szabadságáról és veszélyeiről töle tanultam meg valamit, amit elmondhatok. Az ablak, amelyből a Mikulást lestem, nincs sehoh, de a gyermeki rácsodálkozás, a várakozás ereje ma is él. A könyvtár, ahová jártam, elköltözött, de az írott szó varázsa megmaradt.

Nekünk, szülőknek, lelkeseknek és tanároknak nagy kísértésünk, hogy saját élményeinket akarjuk átadni azoknak, akik ránk bízattak. És amikor kiderül, hogy nem megy, és hogy hallgatóságunk nem érti, miért olyan nagy dolog számunkra az, amiről beszélünk, megsértődünk. Holott talán csak annyi kellene, hogy tudatosítsuk magunkban: ők nem mi vagyunk. A mi első szerelmünk nekünk fontos, a mi első találkozásunk Istennel is csak a miénk. Nekik talán semmit nem mond. De ez nem jelenti azt, hogy a szerelem számukra érvénytelen lenne, vagy hogy ők ne élhetnének meg Istennek ugyanazt a simogató és borzongató jelenlétét, amelyet mi megéltünk.

Én csak ennyit mondhatok: ismerd meg a te „diófádat”, amely a magasba hív, és a zuhanás veszélyét hordozza magában; lesd meg te is a csodát; merülj alá te is a szavakban; vedd észre saját életed helyszíneiben, eseményeiben Isten vezetését, hogyan formál téged önmagaddá! És ne törődj az én emlékeimmel.

■ HEGEDŰS ATTILA

Névjegy:
Hegedűs Attila

A soproni Eötvös József Evangélikus Gimnázium és Egészségügyi Szakközépiskola lelkesze vagyok. Feleségemmel neveljük négy fiunkat – illetve ők bennünket, ez néha összemossódik. Emellett gimnazista diákjaimmal próbálom megértetni, hogy az Isten ajándékaként kapott élet van annyira szép, hogy kár lenne tönkretenni. Remélem, megértik.



Az oldalt szerkesztette: VITÁLIS JUDIT

Jogok és kötelességek az iskolában

Beszélgetés Sziráki György jogi szakokleveles közoktatási szakemberrel

► **Ha szeptember 1-jével új iskolát kezdte, akkor mostanra vélhetően a házirenddel is megismerkedte. Nem volt kedved átbogarászni? Lehet, hogy elsöre valóban száraz és unalmas olvasmánynak tűnik, de talán mégiscsak érdemes lenne áttanulmányoznod, milyen kötelességek vonatkoznak rád – na meg persze milyen jogok illetnek meg. Felcsigáztuk a kíváncsiságod? Olvass tovább! A téma apropóján Sziráki György pedagógussal, jogi szakokleveles közoktatási szakemberrel beszélgettünk.**

– Amikor a mai nyugdíjasok meghallják azt a kifejezést, hogy „diákjog”, legtöbbször azonnal működésbe lép a „bezzeg az én időmben” reflex. Pedig egyáltalán nem a fiatalok kiváltságaira hivatott utalni ez a szó. Az oktatás-nevelés egyik fontos célkitűzése a tanulók felelős állampolgárokka nevelése. Legyenek tisztában azzal, hogy vannak jogaik és kötelességeik, legyen meg bennük az igény ezek megismerésére, megtartására, hogy ne csak megtörténjen velük az élet, hanem ezeket is figyelembe véve, tudatosan hozzák meg döntéseiket.

– *A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény, illetve a 20/2012. augusztus 31-i Emmi-rendelet általánosságban szól az iskolai élet kezeiről. Van azonban három olyan dokumentum, amelyet minden oktatási intézménynek kötelezően el kell készítenie magára vonatkozóan. Milyen területeket érintenek ezek a belső szabályzatok?*

– *A szervezeti és működési szabályzat (a továbbiakban: SZMSZ – a szerk.) tartalmát leg részletesebben az említett miniszteri rendelet negyedik paragrafusa szabályozza. Ez azonban alapvetően nem a gyermekeknek, tanulóknak szól, inkább szolgál a pedagógusok, a fenntartó vagy éppen a szülők informálására. Alá- és fölürendeltségi viszonyokat, feladatköröket, adminisztratív kérdéseket szabályoz.*

A tanulók és szüleik számára fontosabb tartalmat hordoz a *pedagógiai program*, amely két nagy részből áll. Az úgynevezett nevelési tervben az általános dolgokat fogalmazzák meg: nemcsak az iskola küldetésnyilatkozatát tartalmazza, hanem például azt is, hogy milyen tagozatokat indítanak, milyen kerettantervet használnak, milyen óraszámokban tanítanak egy-egy tantárgyat. Ehhez társulnak egyesével a tantárgyaknak a helyi kerettantervben rögzített tartalmi: milyen készségeket kell elsajátítani, és mik a továbblépés feltételei.

Leginkább az iskolák, óvodák, kollégiumok *házirendje* az, amely mindenki előtt ismert. Ez az iskolai élet, a napi munka kereteit szabályozza. Jellemzően ebben szerepelnek a napi munkarend, a fegyelmező intézkedések elvei és a jutalmazás rendje mellett a tanulói jogok és kötelességek is. Éppen ezért fontos, hogy a házirend tömör és mindenki számára egyértelmű, jól érthető legyen.

– *Tulajdonképpen melyek ezek a jogok és kötelességek?*

– Ami a házirendből is mindenképpen ki kell, hogy tűnjön, az általában a személyiségi jogok tiszteletben tartása. Ilyen a tanulónak, gyermeknek az a joga, hogy kérdésre választ kapjon, vagy az, hogy véleményét szabadon – természetesen kulturált formában – kinyilváníthassa.

A gyakorlatban persze találkozunk szélsőséges példákkal. A házirendben nagyon sok helyen szabályozzák többek között az öltözködést, az ékszerelést, a hajviseletet, a kozmetikumok használatát. Az oktatási jogok biztosának egy konkrét határozata alapján azonban egy-egy ilyen passzus alapvető személyiségi jogokat sért, a tanuló intim szférájába avatkozik be. Ha – teszem azt – egy diák a zöldre festett haja miatt megrovásban részesül, és panasszal fordul a biztoshoz, akkor ő a diáknak ad igazat. A büntetést ugyan nem semmisítheti meg, de felszólíthatja az intézményt a visszavonására, illetve egyidejűleg a házirend módosítására.

A tanulónak emellett joga van például ahhoz, hogy képességeihez mérten részt vegyen önképzőkörökben, vagy ugyanígy joga van az egészséges környezethez is.

A kötelességek jellemzően a jogok megfordításai. Nemcsak joga a diáknak, hogy képességeinek megfelelően részt vegyen az oktatásban, hanem kötelessége is, hogy ezt megtegye. Kötelessége továbbá az is, hogy a rábízott eszközöket felelősséggel kezelje, vagy hogy a balesetvédelmi előírásokat betartsa.



Sziráki György magyar nyelv és irodalom, történelem és orosz szakos pedagógus, jogi szakokleveles közoktatási szakember. 1993 óta dolgozik a közoktatásban. Tanított négy, hat és nyolc évfolyamos gimnáziumban, szakközépiskolában, valamint esti tagozaton felnőtteket is. Több mint öt évig volt intézményvezető. Tavaly szeptember óta az Evangélikus Pedagógiai-Szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézet munkatársa; főként oktatásjogi, ellenőrzési-önellenőrzési, panasz- és konfliktuskezelési kérdésekkel foglalkozik.

A házirendben szereplő jogok és kötelességek alapvetően olyan normák, amelyeket kulturált viselkedéssel minden további nélkül könnyedén betarthat bárki. Probléma igazából csak akkor keletkezik, ha valaki szélsőségesen csifogva értelmezi ezeket.

– *Említette a hajfestés, sminkelés kérdését. Gondolom, ugyanígy az iskolába bevihető eszközök köre is „megér egy misét”. Mi a helyzet például a mobiltelefonnal és a használatával?*

– A házirendben lehet és kell szabályozni a bevihető tárgyak körét, idetartozik a mobiltelefon vagy éppen a tablet is. Minden intézmény megpróbálja szabályozni ezek használatát.

Szabályokat alkotni lehet, de a gyerekek rendkívül kreatívak abban, hogy miként játsszák ki ezeket. Szerintem nagyrészt a pedagógus személyiségén, karizmáján múlik, hogy az óráján előveszik-e a gyerekek a telefonjukat, vagy sem. Ha a tanár lekötöti a figyelmüket, ha mozgítja – például csoportmunkára készíti – őket, akkor eszükbe sem jut a mobiljuk után nyúlni. Ellenkező esetben szélmalomharcot vív: kivetetheti a gyerekekkel a telefonjaikat a tanári asztalra, de azt nem tudja ellenőrizni, hogy nem lapul-e a zsebukban egy második, harmadik készülék is...

Ez a kérdés azonban egy másik problémát is felvet: mi a helyzet akkor, ha ezeket az eszközöket beviszik, és lopás történik? Hivatalosan az intézmény addig felel a behozott tárgyakért, amíg azok az ott-tartózkodást rendeltetészerűen szolgálják, és valóban szükség van rájuk. Ha valaki negyvenezer forintos edzőcipőben jön testnevelésórára, és ellopják tőle, akkor igazgatóként azt mondom, hogy nem volt szükség negyvenezer forintos cipőre... A hasonló helyzeteket egyetlen módon lehet kivédeni: meg kell tiltani a nagy értékű tárgyak behozását, illetve ha valaki mégis bevisz egy ilyet az iskolába, akkor az ő felelőssége vigyázni rá.

– *Természetesen nemcsak a tanulóknak, hanem a pedagógusoknak is vannak jogaik és kötelességeik. Értékelné – azaz érdemjegyét, illetve féltévi és év végi osztályzatot adni – egyértelműen a tanár kompetenciájába tartozik, és ugyanígy a tananyaggal kapcsolatos döntéseket is ő hozza meg.*

– A már említett miniszteri rendelet kötelezően előírja, mi mindenre kell kitérni az

SZMSZ-ben, a pedagógiai programban, illetve a házirendben. Így például a házi feladat kiadásáról, a dolgozatíratásról vagy épp a fegyelmező intézkedések meghozataláról is kell rendelkezni ezekben a dokumentumokban. A társadalmi környezettől is függ, egy-egy iskola milyen mértékben szabályozza ezeket. Ahol általában kritikusak a szülők, ott szükség lehet rá, hogy minél részletesebben szerepeljenek az iratokban, hogy adott esetben hivatkozni lehessen rájuk. Ahol viszont úgy viszonyulnak az iskolához, hogy az a tudás fellegvára, és a pedagógusok tekintélyét, szakmaiságát nem kérdőjelezi meg, ott ez kevésbé sarkalatos elem.

Én személy szerint a rugalmasabb szabályozás híve vagyok. A pedagógusnak hadd legyen meg az a szabadsága, hogy – nyilván bizonyos keretek között – az adott csoport, osztály ismeretében ő dönthesse el, hogy a számonkérés mely formáját alkalmazza, vagy hogy mikor látja indokoltnak, mondjuk, osztályfőnöki figyelmzetetésben részesíteni a diákot. Ehhez persze az is kell, hogy higgyük el a tanárnak, hogy ért ahhoz, amit csinál.

– *És ha minden jel arra utal, hogy mégsem ért hozzá? Megkérdőjelezhetik a diákok és/vagy a szülők a pedagógus alkalmasságát?*

– A jogszabály azt mondja, a diáknak, illetve törvényes képviselőjének joga van ahhoz, hogy véleményét – természetesen kulturált formában, a személyiségi jogok tiszteletben tartásával – a pedagógusról is kinyilvánítsa. Ugyanígy ahhoz is joga van, hogy panaszára érdemi választ kapjon.

Az intézményvezetők azonban akkor tudják kivizsgálni ezeket az ügyeket, ha hivatalosan, bizonyítékokkal is alátámasztva kapják meg a panaszokat. Gyakran ezért marad annyiban a dolog: a szülők jellemzően ilyenkor szoktak visszakozni, nehogy még nagyobb hátránya legyen belőle a gyerekeknek. Igazgatóként velem is előfordult, hogy két diáklány személylégváltással vádolta meg egy kollégámat, bizonyítékuk is volt a kivételezésre – szóról szóra meg egyező dolgozat eltérő érdemjeggyel –, amikor azonban írásban is be kellett volna nyújtani a panaszt, elálltak a „feljelentéstől”...

– *Az iskolában nemcsak a tanulók értelmi képességeinek fejlődését kell biztosítani, de testi-lelki épségük megőrzésére is törekedni kell...*

– Az iskolai erőszak létező jelenség; dr. Aáry-Tamás Lajos, az oktatási jogok biztosa sokat ír erről a jelenségről. Az esetek kilencven százalékát a diákok egymás közötti zaklatásai teszik ki. Az iskola profiljától függően nagyon-nagyon meghatározó is lehet, például a szakképző iskolákban az iskolai erőszak olyan probléma, amellyel akár nap mint nap foglalkozni kell. Van, ahol külön pedagógust „állítanak” erre, lehetőség szerint olyasvalakit, aki jártas a mediációban (*pártatlan közvetítésben – a szerk.*), aki meg tudja állapítani, hogy hétköznapi rivalizálásról vagy szándékos bántalmazásról van-e szó. Az ő feladata a konfliktusba kerülő gyerekek kiemelése, az elkövető ráébresztése arra, hogy helytelen, amit tett.

A diák felől a tanár felé mutató erőszak enyhé erősödést, míg a tanár felől a diák felé irányuló erőszak csökkenő tendenciát mutat. Utóbbi tekintetében ötven éve még természetes volt, hogy a tanító felfofozta a szemtelenkedő vagy rendbontó diákot. Ma szigorúan tilos testi fenytést alkalmazni, de ugyanígy a diák megalázása, önbizalmának sárba tiprása is jogsértő tetteknek számít.

A pedagógusnak kötelessége, hogy pedagógushoz méltó magatartást tanúsítson. Ennek konkrétumait a most készülő etikai kódex fogja szabályozni. Az evangélikus intézményekre vonatkozóan már kidolgoztunk egy hasonló tartalmú javaslatgyűjteményt. Egy lelkes testvérem ennek kapcsán úgy fogalmazott, tulajdonképpen elég lenne egyetlen sort szem előtt tartani a Szentírásból: „Minden dolgot szeretetben menjén végbe!” (1Kor 16,14)

Ha a nevelési-oktatási intézményekben dolgozók ezzel a szemlélettel, ezzel az elkötelezettséggel fordulnak a gyerekek felé, akkor nem azt méricskéljük, hogy melyiküknek mihez van joga, vagy épp mi lenne a kötelessége, egyszerűen csak teszik, amit tenniük kell – a többi már nem rajtuk múlik.

■ VITÁLIS JUDIT

Esperesek a lelkészpályamodellről

► **Lelkészkadémiái kurzust szerveztek az esperesek részére szeptember 6–9. között a révfülöpi Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központban. A két és fél napos tanácskozás témája a lelkészi életpályamodell megalkotásának lehetősége volt. A két szervező – dr. Joób Máté, a lelkészkadémia vezetője és Kendeh K. Péter, a Luther Kiadó igazgatója – gazdag programot állított össze.**

Az esperesek azzal a reménységgel vettek részt a lelkészkadémián, hogy az itt munkával eltöltött idő egy olyan fontos út állomása lehet, amely hosszabb távon is befolyásolhatja, hogy

készi kompetenciák, az életpályamodellhez kötött, garantált illetményrendszer, készségek és képességek továbbfejlesztése. A téma feldolgozása egyénileg és csoportmunkában történt.



FOTÓ: LAZAR ZSOLT

milyen lesz majd lelkészként szolgálni az evangélikus egyházban. Az esperesek megpróbálták megfogalmazni azokat a kereteket, lehetőségeket, elvárásokat, amelyeket az életpályamodell leír. Sorra vették a kulcsfogalmakat: lel-

Az esti és reggeli áhítatok megfelelő spirituális keretet adtak a tanácskozásnak.

A közbeszédben sokszor előfordul az életpályamodell mint fogalom – mutatott rá a tanácskozással kapcsolatban

dr. Joób Máté. A modellt úgy mutatják be, mint ami segítheti a szakembereket munkájuk végzésében. Ez szülte azt a gondolatot, hogy vajon egy lelkészi életpályamodell mennyire lehetne segítség a lelkészek számára. Ha megfogalmazzák a szükséges kompetenciákat, a támogatórendszert, döntés születne a garantált illetményről, akkor nagyobb biztonságban végezhetnék a lelkészek szolgálatukat.

A belső indíttatás a témaválasztáshoz pedig az volt, hogy az egyházban sok szó esik intézményekről, arról, hogy az egyháznak milyen szerepe van a társadalomban, de talán háttérbe került a lelkész személye és a lelkészi szolgálat – fogalmazta meg Joób Máté.

Nagy ajándék, hogy a teljes esperesi kar leülhetett, és az esperesek közösen átbeszélhették a lelkészi szolgálat főbb kérdéseit, a kurzus végén pedig feltehetik maguknak a kérdést: hogyan tovább? A végcél nem egy jogszöveg megalkotása volt, az életpályamodell csak eszköz. A cél: nagyobb biztonságban, egymást támogatva induljanak el a lelkészek hivatásukban, tudjanak megmaradni a lelkészi pályán örömök és kudarcok között is, és úgy fejezzék be lelkészi szolgálatukat, mint akik megtették az útjukat.

■ KISS MIKLÓS

Konferenciát szerveznek Vladár Gábor emlékére



BALUZZA MÁTE FELVÉTELE

A dr. Vladár Gábor egykori igazságügy-miniszter, evangélikus bányai kerületi felügyelő emlékére szervezett konferenciáról egyeztetett szeptember 2-án dr. Trócsányi László igazságügyi miniszter és dr. Fabiny Tamás északi kerületi püspök. Az október 16-ra tervezett konferenciát az Igazságügyi Minisztérium és a Magyarországi Evangélikus Egyház közösen rendezi. A konferencián bemutatják a kiemelkedő jogtudós, Ordass Lajos püspök egykori elnök társa súlyos megpróbáltatásokkal teli életét, munkásságát és szerteágazó egyházi szolgálatát ismertető emlékkötetet, valamint átadják az első Vladár Gábor-díjat.

Könyvvásárok szeptemberben

A Luther Kiadó minden érdeklődőt szeretettel vár könyvesasztalánál

- az *evangelikus presbiterek országos találkozóján (EPOT)* szeptember 19-én Budapesten, a Tüskecsarnokban;
- az *artikuláris napon* szeptember 27-én Nemescsón;
- a *Tágas tér fesztiválon* 2015. szeptember 25–27. között Szegeden.

Saját kiadványainkra 15% kedvezményt biztosítunk.

Szeretnénk felajánlani gyűlekezeteinknek, intézményeinknek és egyéni vásárlóinknak az *előrendelés* lehetőségét, hogy megrendelt könyveiket a helyszínen *postaköltség nélkül* átvehessék. Ehhez megrendeléseiket az EPOT esetében legkésőbb *szeptember 16-ig*, a nemescsói és szegedi rendezvény esetében *szeptember 22-ig* küldjék el a kiado@lutheran.hu címre. Kérjük, szíveskedjenek jelezni, melyik könyvvásárba kéri a csomagot, és hogy készpénzzel vagy átutalással kívánják-e fizetni.

Átutalásos számla esetén 10%, készpénzes fizetés esetén 15% kedvezményt adunk. A könyvvásárokból csak készpénzes számlát áll módunkban kiállítani.

Luther Kiadó

Kiadónk és könyvesboltunk új címe 2015 januárjától:
1081 Budapest, Kiss József u. 2/A
Számzási és postázási cím: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Tel.: 1/317-5478, 20/824-5518
Könyvesbolt: 1/411-0385
kiado@lutheran.hu
<http://www.facebook.com/LutherKiado>



Megújult a soproni temetőkápolna

A soproni Balfi úti evangélikus temető felújított kápolnáját szeptember 5-én szentelte fel a gyülekezet három lelkésze, Tóth Károly, Gabnai Sándor és Holger Manke. A renoválás az egyre nagyobb méretű beázásokat szüntette meg. A teljes kivitelezés közel 16,5 millió forintba került. Az összeg előteremtéséhez a gyülekezet nagyarányú összefogására volt szükség.

A legnagyobb adomány Németországból, Luise Mitschtől és családjától érkezett. A hölgy szülei, a Preidl-Leitner házaspár soproni német ki-

telepítettek voltak. Végrendeletükben nagyobb adományt hagytak a Soproni Evangélikus Egyházközségre.

A házaspár a kitelepítéskor magával vitt egy fűcsomót, amely a földet, a hazát szimbolizálta, és egy tetőcsepepet, amely pedig az otthont, a védelmet jelképezte. Az új és régi háza közötti kapocs nem szűnt meg a szülők halála után sem: Németországban született lányuk úgy nyilatkozott, hogy voltaképpen ő is soproni lány.

■ KRISCH ANDRÁS



FOTÓ: KÓCZÁN KRISZTIÁN

Egy haláleset, amely gyülekezetet teremtett

► **Az egykori nagydobronyi (Velika Dobrony, Ukrajna) református lelkészt, Horkai Lászlót beteghez hívták Szolyvára (Szvaljava), hogy úrvacsorát vigyen. Bár a munkácsi (Mukacseve) lelkész közelebb lett volna, mégis őt kérték meg. A betegúrvacsorát nem sokára temetés követte, s a püspöki tisztséget is betöltő Horkai László azzal szembesült, hogy a gyászolók és végtisztességet tevők között gyülekezeti magyar református van. A felismerést tett követte. Éppen húsz évvel ezelőtt.**

Augusztus utolsó hétfőjén megtelt a szolyvai gyülekezeti terem, hogy az egykori alapításra emlékezzenek. A legtöbbben Nagydobronyból érkeztek, élükön a már nyugdíjas Horkai Lászlóval, de jöttek Hollandiából, Budakeszről, Kelenföldről, a budapesti Erdélyi Gyülekezetből is.

Senki sem jött üres kézzel. Volt, aki énekszolgálatával köszöntötte a helyeket. Mások a kezdetekről mondtak el történeteket, de gyűltek az adományok is. A gyülekezet nem növekedett akkorára, hogy önmagát eltarthassa. A sok segítségnek köszönhetően 2002-ben mégis létrehozta egy óvodát, aztán egy iskolát is. Ahogy a helyiek mondják: Jézus Krisztus mindig megsokszorozza az ajándékokat.

Az ünnepségen Nagy Béla, a Kárpátaljai Református Egyházkerület főgondnoka megígérte, hogy a kicsiny gyülekezet, de leginkább az oktatási intézményei állandó egyházi támo-

gatásban részesülnek majd. A biztos háttér talán a híveket is jobban összetartja, s az újakat a gyülekezetbe vezérli. Hiszen a húsz év alatt azzal kellett szembenézniük, hogy egyetlen magyar gyereket kereszteltek, miközben a velük egy időben indult ukrán református gyülekezet folyamatosan erősödik, és már önálló templomot is épített.

A magyar óvoda remény arra, hogy a helybeli magyar szülők visszatérnek, illetve kitartanak a magyar nyelvű oktatás mellett. Ráadásul az elmúlt években a magyar nyelv tökévé változott Ukrajnában. Egyre több ukrán szülő íratja gyerekeit magyar tannyelvű intézményekbe. Az egykori szolyvai óvodások közül nyolcan már magyar gimnáziumot végeztek, és Kárpátalján vagy éppen Magyarországon folytatják felsőfokú tanulmányait. A szolyvaiak remélik, hogy ha a nyelv már töké, a református hit is az lesz.



A SZERZŐ FELVÉTELE

A gyülekezetben húsz év alatt sok ige hirdető megfordult. Leginkább a nagydobronyi lelkészek szolgáltak ott. Ma egy állandó lévíta lelkész hirdeti az ígét. Ahogy a helyiek mondták: messzi településekről is jönnek, hogy meghallgassák szavaikat. Mivel a szolyvaiak úgy vélik, hogy nem tehetik tönkre, amit Istentől kaptak, bátran állítják, hogy húsz év múlva is lesz magyar református gyülekezet.

A kárpátaljai magyarság többségében református. Ennek tudatában is csodálkozom Munkácson, ahol az istentiszteletet a templom kétharmada megtelt. Csak azért ennyi, mert a templom másik felét éppen renoválták.

A prédikáció alatt folyamatosan olyan hangot hallottam, mint amikor szinkrontolmács beszél. Aztán felfedeztem a padnál a fülhallgató-csatlakozót. Nem tévedtem. Az ukrán

nyelvű reformátusoknak tényleg fordították az istentiszteletet. Ez újabb bizonyítéka annak, hogy a háborútól sújtott ország ezen felében békében is lehet élni egymás mellett, illetve egyúttal, még akkor is, ha időnként ennek ellenkezője is tapasztalható.

A templommal szemben van a református egyház diagnosztikai központja. Sajnos belülről nem tekinthetünk meg aznap, ám már maga az épület üzenet: a Kárpát-medence legkisebb és legszegényebb magyar közössége erre is képes.

A következő megálló Beregszászon a református egyház missziós központja volt. Minden rendezett, folyamatosan fejlődik, hiszen a központ igen nagy mértékben önálló. Korábban jelentős bevételük származott a vendégszállásokból is. A háború óta megcsappant a látogatók száma. Még a közeli Magyarországról sem jönnek annyian, mondván, hogy Ukrajnában harcok vannak.

Kárpátalján nem folyik vér, a turisták mégis elkerülik. Pedig nekik ez lenne a legnagyobb segítség – mondta Nagy Béla főgondnok, de korábban ezt mondta a Jánosiban működő Helikon Szálló tulajdonosa is. Ha köszönték is a nekik juttatott adományokat, kérésük valójában csak egy volt: ne kerüljük el őket!

■ VERES EMESE-GYÖNGYVÉR



Hála Istennek, az állványzat a helyén maradt megújuló székházunk előtt múlt pénteken. A magyar–román labdarúgó-mérkőzésre vonuló szurkolói kemény mag ekkor még viszonylag békésen masírozott az Üllői úton. Útközben fel-felrobbant néhány hanggránát és petárda. Szerencsére itt nem a menekültek foglalkoztatták az ultrákat. A morajló tömeget a rendőrség nem tudta feloszlatni, így jobb híján csak elkísérte a Groupama Arénáig. ■ BALLA MÁRIA felvétele

HIRDETÉS

Nyitott templomok napja Kelenföldön

Az *Ars Sacra fesztivál* – A kulturális örökség napjai keretében szeptember 19-én *Párbeszéd*ek címmel rendezik meg a *nyitott templomok napját* a kelenföldi evangélikus templomban (1114 Budapest, Bocskai út 10.). A programok 17.15-től 22.15-ig zajlanak a templomban, a kolumbárium-ban, illetve a gyülekezeti és a tanácsteremben.

Program

- 17.30: Ünnepi istentisztelet – A liturgiában elhangzik *Dobszay László Miséje*, valamint gregorián és korai polifon tételek középkori kódexekből. Közreműködnek a Budapesti Énekes Iskola (művészeti vezető *Bubnó Tamás és Mezei János*) diákjai és tanárai *Mezei János, Kocsis Csaba* és *Farkas Domonkos* vezetésével. Igét hirdet *Hafenscher Károly* evangélikus lelkész.
 - 17.15-től az istentisztelettel párhuzamosan a gyülekezeti teremben *Földbe zárt kincseink* címmel kreatív-játékos foglalkozás gyerekeknek *Kern Orsolya* építész vezetésével.
 - 18.30: Kalandtúra templomban, toronyban.
 - 19.00: *Márton testvér, megérte?* – *avagy mi lett a reformációból 500 év múltán?* – Hafenscher Károly, a Reformáció Emlékbizottság miniszteri biztosának előadása.
 - 20.00: Tanácstermi teaház.
 - 20.30: Bűnbánattól a Tóra örömnepéig: találkozás a zsidó újévben – *Radnóti Zoltán* rabbi (Bét Sálom zsinagóga, Lágymányos), *Fekete László* főkántor (Dohány utcai zsinagóga) és *Gáncs Tamás* evangélikus lelkész (Kelenföld). Zongorán közreműködik *Pál Diana*.
 - 21.45: *Oratio oecumenica* – napzáró közös imádság *Bedecs Rékával* és a *Fővárosi protestáns kántorátus* énekeseivel.
- További információk: facebook.com/kelenfoldi.evangelikusgyulekezet.

Istentiszteleti rend • 2015. szeptember 13.

Szentháromság ünnepe után 15. vasárnap. Liturgikus szín: zöld.

Lekció: Mt 6,24–34; 1Móz 2,4b–15. Textus: Gal 5,25–6,10. Énekek: 372/341., 331.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Liszka Viktor; de. 10. (német, úrv.) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) Bence Imre; du. 6. Bence Imre; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10. Veperdi Zoltán; **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Veperdi Zoltán; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; du. 5. (családi, tanérvnyító, hálaadás) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Fülöp Attila; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Jakab Béla; **Újpest, IV., Lebstücker M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Smidélisz Gábor; de. 11. (úrv.) Gerőfiné dr. Brebovsky Éva; du. 6. Gáncs Péter; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. fél 10. (angol, úrv.) Aradi György; de. 11. (úrv.) Aradi György; **Józsefváros, VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 10. (úrv.) Románé Bolba Márta; **VIII., Rákóczi út 57/A** de. 10. (szlovák, kétnyelvű családi) Gulácsiné Fabulya Hilda; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv., énekes liturgia) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkóczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) Gáncs Tamás; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Gáncs Tamás; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) Bence Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Szilvia; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. fél 11. (úrv., tanérvnyító) Tamásy Tamásné; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. 9. (úrv.) Tamásy Tamásné; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) dr. Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Régi Fóti út 73. (nagytemplom)** de. 10. Ponicás Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. Fekete Gy. Viktor; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Vető István; **Mátyásföld, XVI., Prodám u. 24.** de. 9. Vető István; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Kovács Áron; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Kovács Áron; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Nagyné Szeker Éva; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. Győri Dávid; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. Győri Dávid; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Deák László; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Deák László; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. (családi) Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zsolt; du. 5. (családi) Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő út 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza; **Pilisvörösvár (ref. templom)** du. 2.

Összeállította: Balla Mária

„Testvéri kapcsolatok Isten igéje által”

Csendes ünnep Ipolyságon

► Néhány héttel ezelőtt telefonon keresett meg *Srna Zoltán*, a felvidéki Százd (Sazdice) község polgármestere, aki egyben a helyi evangélikus gyülekezet felügyelője, hogy közeledik *Zászkaliczky Pál* evangélikus lelkész nyolcvanadik születésnapja (október 25.), és ebből az alkalomból készülnek őt köszönteni. Szeretnék neki kifejezni hálájukat a százdi, ipolyszakállosi (Ipeľský Sokolec) és más felvidéki gyülekezetekért végzett több évtizedes szolgálatáért.



A SZERZŐ FELVÉTELE

Zászkaliczky Pál először 1965-ben (!) próbálta összekötni a hazai és a trianoni határon túli evangélikus gyülekezeteket. Erdélyből hazahozta az ottani egyházközösségek elérhetőségeit, és szétszította megbízható lelkészeknek, gyülekezeteknek azzal a kéréssel, hogy vegyék fel velük a kapcsolatot. Később a teológusotthon lelkészeként is folytatta ezt a szent, összekötő munkát. Éveken át szervezőtükára volt a Magyar Evangélikus Konferenciának (Maek).

Csodaszép napot (amely átmenet volt a forró nyárból a színes-ízes ős-

be) töltöttünk együtt szeptember 6-án Ipolyszakálloson. Az ünnepelt végezte az istentiszteleti szolgálatot. Jó volt látni, hallani egy nyolcvan- esztendőes lelkészt, aki hittel, alázattal, igényesen hirdeti az igét, végzi a liturgiát. Az úrvacsoránál segédkezett *Rusznayk Dezső* sajógömöri (Gemmer) és *Hanna Penickova* ipolysági (Sahy) lelkész. Több gyülekezetből jöttek a testvérek erre a jó légkörű találkozóra.

Az ebéd átalakult „kis Maekké”, ahogy a szervező *Srna Zoltán* mondta. Ugyanis az ilyen találkozásokon



A képen, az oltár előtt középen az ünnepelt *Zászkaliczky Pál*

HIRDETÉSEK

Evangélikus presbiterek országos találkozója

„Szolgáljatok az Úrnak örömmel!” (Zsolt 100,2)

Szeretettel várjuk a presbitereket, gyülekezeti tisztségviselőket az evangélikus presbiterek országos találkozására, vagyis az EPOT-ra, amelyet szeptember 19-én, szombaton tartunk a budapesti Tüskecsarnokban (1117 Budapest, Hevesy György út).

Sokféle kegyelem – Közös szolgálat – Felkészülés a reformáció kezdetének 500. évfordulójára.

Regisztrálni, jelentkezni az alábbi linke kattintva lehet: <https://goo.gl/sF2m9D>. A jelentkezési lapot szeptember 13-ig kérjük leadni!





DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok,
velem vannak
a lapjaim.

Olvassa
az **Evangelikus Élet**
digitális változatát!

WWW.DIGITALSTAND.HU

A som: tavasszal szép, ősszel ízletes

► **A tavasz első hírnökeként bontja apró virágait kertünkben a (húsos) som, és ahogyan Kányádi Sándor kedves verssorai hirdetik, valóban „aranyárga a világ” tőlük – de legalábbis a kert egy kis szeglete, ami igazán üdítő látvány a hosszú, téli szürkesség után. A nyár végén érni kezdő, hetekig pirosuló bogyók eddig leginkább csak a madaraknak okoztak örömet, idén azonban elhatároztam, hogy kibővítem kamránk ízvilágát a som fanyarságával is.**

S hogy miért tartott évekig, míg erre az elhatározásra jutottam, miközben számtalan gyümölcs került már fel a kamra polcaira különböző formában? Nos, a som viszonylag apró gyümölcsseinek feldolgozása – hasonlóan a bodza- vagy a csipkebogyóhoz – meglehetősen kézimunkaigényes folyamat.

A részletes feldolgozás ismertetése előtt érdemes egy kicsit megismerkedni magával a növényvel is. A somfélék családjába több faj tartozik, melyek az északi félgömb mérsékelt övi részein fordulnak elő Észak-Amerikától Európán át egészen Ázsiáig. Megjelenésük igen különböző: legtöbbször lombhullató fa vagy cserje, bár akad köztük örökzöld, sőt lágyszárú is. Virágjuk, termésük szintén különböző formákat mutat, és fontos megjegyeznünk, hogy nem mind alkalmas emberi fogyasztásra!

Hogy a som régi, a Kárpát-medencében is honos növényünk, arra a helység- és családnevek is utalnak. A Somló hegy például onnan kapta a nevét, hogy egykor szinte teljes egészében som borította.

A Kárpát-medencében, így hazánkban is két somfajjal találkozhatunk vadon: a veresgyűrű sommal (*Cornus sanguinea*), illetve a húsos sommal (*Cornus mas*), melyek közül az utóbbi termése ehető. Dísznövényként is telepítik őket. A veresgyűrű som három-négy méterre nő, terebélyes cserje. Lombja ősszel skarlatpirosra színeződik, a vesszője télen sötétvörös, ez adja díszítőértékét. Május-júniusban, lombfakadás után nyílnak fehér virágai. Termése apró, gömbszerű, sötétlilás.

A húsos som három-hét méter magasra nő, tősarjairól könnyen telepíthető. Lombja sárgára színeződik, sárga virágai március-áprilisban, még lombfakadás előtt nyílnak, a méhek is szívesen látogatják őket. Gyümölcse hosszúkás, élénkpiros (ma már léteznek nemesített fajták, amelyeké lehet sárga), másfél-két centiméter nagyságú, de nemesített változatban a három-négy centimétert is elérheti; viszonylag nagy, kemény magot tartalmaz. Szeptember elejétől érik, húsa puha, édes-sa-

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL



Rovatgazda: Sánta Anikó
ararat@lutheran.hu

vanykás ízű, karotinban gazdag. Magas a C-vitamin-tartalma.

Készíthető a gyümöcsből lekvár (nyersen is!), dzsem, szörp, mártás (melyet leginkább vadhúsokhoz ajánlanak), bor, likőr, sőt akár pálinka is. Az éretlen termést az olajbogyóhoz hasonlóan már az ókortól kezdve eltették sós vagy ecetes vízben, bor-



A SZERZŐ FELVÉTELE

ecetben tartósítva pedig a kapribogyót helyettesítheti.

A gyümölcs szedését akkor érdemes elkezdni, amikor már sötétbordóra színeződött. Mivel nem egyszerűen érik, éretten pedig könnyen lepottyann, elég nehéz belőle egyszerűen nagy mennyiséget szüretelni. (Leszedve néhány napig tárolható.) A következő nehézséget a mag eltávolítása jelenti. Mivel nem válik el könnyen a hústól, nyersen, kézzel kimagozni csak a legelszántabbnak javasolható.

Ha lekvárt főzünk belőle, jó megoldás, hogy mosás után (annyi víz-

ben, amennyi rajta marad) óvatosan megpároljuk, majd egy nagy lyukú szitán, szűrőn átpasszírozzuk. (Nálam – többféle próbálkozás után – a műanyag gyümölcsmosó szitán krumplitoróval való ügyködés vált be.) Mivel hosszas előkészület és kézi munka után sem kaptam túl nagy mennyiséget, ezért almával párosítottam, amely az ízét jól kiegészítette, és az állagát is javította.

Somlekvár készítésénél a hozzáadott cukor mennyiségét illetően (ami gyümölcskilogrammmra vetítve értendő) eltérőek a vélemények. Alapszabály, hogy függ az ízléstől – ki édesebben, ki kevésbé édesen szereti (nálunk a harminc dekagramm vált be) –, de mivel a somnak meglehetősen savanykás-fanyar az íze, nem nagyon tudunk ötven dekagramm alá menni (egyes receptek nyolcvan-kilencven dekagrammot is javasolnak, de ez nagyon soknak tűnik).

Évek óta tartósítószer nélkül készítem a lekvárokat, és celofán sem kerül az üveg és a tető közé. Természetesen a tiszta üveg és a sérülésmentes, jól záródó fedő elengedhetetlen. (Ez utóbbiakat időnként érde-

mes lecsereelni.) Forrón megtöltve, öt perc fejre fordítás után néhány napra száraz dunsztba kerülnek az üvegek, majd a kamra polcaira. Tartósítószer nélkül a lekvárok felbontás után nem állnak el sokáig, ezért érdemes inkább kisebb üvegekbe tölteni és rövid időn belül elfogyasztani őket.

A munka „gyümölcseinek” eredményét majd csak később tudom megítélni, de remélem, sikerült kedvet csinálnom ahhoz, hogy újra felfedezzük ezt a mára háttérbe szorult, értékes növényünket.

■ JERABEK-CSEREPES CSILLA

EVÉL&LEVÉL&LEVÉL

Eutanázia?

„...az idők gonoszak. Éppen azért ne legyetek meggondolatlanok, hanem értékek meg, mi az Úr akarata.” (Ef 5,16–17)

Az Isten irántunk való felmérhetetlen szeretete az, hogy ő „azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön, és eljusson az igazság megismerésére” (1Tim 2,4).

Nagy küzdőpálya az élet, és a sporthoz hasonlóan nagyon sokszor a végén, a cél előtt a legkeservesebb a küzdelem, de ahhoz, hogy győzzünk, végig kell harcolni. Mit tehetünk a cél érdekében azzal, akinek segíteni akarunk? Éveken át felkészíteni, testileg-lelkileg erősíteni, vele futni, hangosan biztatni. Nem rántanánk le a futópályáról vagy ki a küzdőtérrel, hogy megpihentessük szegényt a cél előtt.

„Jó halál”, ha nem ér váratlanul, mert Jézus Krisztus vére engem is befede, és őmiatta Istennel megbékélve és lehetőleg embertársaimmal is békességre jutva tanúskodhatok Isten szeretetéről, és így léphetek át az örök életbe. Milyen sok tapasztalatuk van lelképásztoroknak arról, hogy egy Isten által előkészített, régóta súlyos beteg ágyához vitt úrvacsora után mekkorábbult vagy esetleg rövidesen békességben hunyt el a szenvedő.

Az *Evangelikus Élet* 2015. augusztus 9-i számának 4. oldalán megjelent írások arra figyelmeztetnek, hogy vigyáznunk kell. Humánusnak tűnő gondolatok megváltoztathatják vélekedésünket, és komoly veszedelembé sodorhatnak!

Évekkel ezelőtt (még az NDK-ban) egy keresztény orvosi konferencia témája volt az eutanázia. Megnéztünk egy filmet is, mely egy volt azok közül a nagyszerű színészekkel, kiváló kivitelben megjelent „művészi alkotások” közül, melyek arra szolgáltak, hogy átforgalmazzák az emberek gondolkodását a náci Németországban, hogy természetesnek vegyék: vannak emberek, akiknek az élete értéktelen, jobban járnak, ha életüknek véget vetnek. Sokan elhitték!

Nagy kísértés erre, ha látjuk szeretteink szenvedését.

Hála legyen Istennek, hogy arról, hogy mikor jön el az az óra, amikor magához hív, egyedül Isten dönthet! Azért is halál adhatunk, hogy Magyarországon a hatályos törvény szigorúan tiltja az orvosokat attól, hogy tevékenységükkel vagy fontos beavatkozás elmulasztásával siettség a halál bekövetkezését. A halálosan beteg és hozzátartozója együttesen kérhetik a nehézségekkel járó és eredménytelennek látszó kezelés helyett a tüneti kezelésre való áttérést, melyben a beteg a lehető legkörültekintőbb testi-lelki szükségleteit látják el.

■ DRENOVOSZKY IRÉN (Budapest)

Emlék a kolozsvári evangélikus iskola utolsó tanévéből

Kedves levelet kapott szerkesztőségünk Monorról: Kerekes Gabriella küldte el a kolozsvári evangélikus iskolában hatvannyolc évvel ezelőtt kapott ellenőrző füzetének másolatát, benne érdemjegyei. Leveleiben szép rendben hozzáfűzte gondolatait a mai nevelési problémákról. Szépirásból első elemistaként is a legjobb, 10-es osztályzatot kapta, s most is példás, ahogya a betűket papírra veti.

TANTÁRGYAK	Erdemjegyek számok-ként			Évi közép- pont
	I.	II.	III.	
Római olvasás	—	—	—	—
Római nyelvt. és fogalmazás	—	—	—	—
Magyar olvasás	10	10	10	10
Magyar nyelvt. és fogalmazás	10	10	10	10
Olvt. szavaiól, írás. számolás	10	10	10	10
Történelem	—	—	—	—
Az ember és áll. polg. köt.	8	9	9	9
Köszönet megbeszélés	10	10	10	10
Vallás	9	9	10	9
Mennyviséglet	10	10	10	10
Természettud. és gazdaságtan	8	9	9	8
Felka és kéma	—	—	—	—
Földrajz	9	9	9	9

Szülői írtatmonsa:
Kerekes Lajos
L. évfolyam.

Ahogy most a régi iratokat rendeztem, a kezembe került az elsős iskolai értesítőm, amelyet az 1947–48-as tanévben a kolozsvári evangélikus iskolában kaptam. Elnézegettem az akkor tanult tantárgyakat. Most, az új tanév kezdetén, hallva a tanítók, tanárok, szülők és nevelők problémáit, elgondolkoztam azon, hogy vajon hol a baj. Mi hatvannyolc évvel ezelőtt tanultunk az emberi és állampolgári kötelességekről, a közjavak megbecsüléséről, egészségügyi szokásokról, tisztálkodásról.

Ha a közjavak megbecsüléséről tanítanának, látnánk-e annyi falfirkát, a vonatokon annyi összefirkált ablakot vagy a távolsági buszokon felhasított üléseket? Az iskolát sajnos az 1949-es reform megszüntette, de az ott tanultakat soha nem felejtettük el.

Így imádkoztunk:

Tanítás előtt	Tanítás után
Atyánk, add ránk áldásodat,	Áldunk, Téged, Istenünk,
hogy jól töltsük itt napodat,	most is, midőn hazamegyünk,
hogy ne legyünk itt hiába,	hogy munkánkat jól végeztük,
e szent célú iskolába.	szívünk-lelkünket műveltük.
Ámen	Otthon is meglássék rajtunk,
	jó szüleink örömeire,
	Szent neved dicsőségére.
	Ámen

Telegdi Róth Lajosra emlékezünk

Jeles evangélikus vallású tudósaink között tartjuk nyilván *Telegdi Róth Lajost*. Százhetvenöt esztendeje, 1841. szeptember 10-én született Erdélyben, Brassó városában. Mivel édesapja, *Telegdi Róth Ágost* törvényszéki bíró, udvari tanácsos Bécsben kapott állást, tízéves korától a császárvárosban élt családjával.

Itt folytatta középiskolai tanulmányait. A földtannal a bányászat révén került kapcsolatba: 1860-tól 1864-ig szászországi és stájerországi bányászakadémiákon tanult. Valódi világbíróként szakmai gyakorlati éveit önkéntesként Morvaországban töltötte 1864–1866 között, vaskohászati és kőszénbányászati területen. Aztán háromszor is hazatért.

Előbb Bécsben kapott állást, az ottani földtani intézetben geológusként foglalkoztatták, majd a kolozsvári bá-

nyaigazgatóságon dolgozott, utóbb Budapesten a pénzügyminisztérium bányászati számvevőségén (a gyakorlati idő leteltével) bányászati számtisztai pozíciót töltött be. Innen került a szakma csúcsát jelentő Magyar Királyi Földtani Intézethez.

1870-től végigjárta az intézmény számléltárját: előbb gyakornok, majd segédgeológus, aztán osztálygeológus. Tehetsége, szorgalma és nagy munkabírása révén végül betöltötte a (királyi) főgeológusi posztot, és elnyerte a (magyar királyi) bányászati főtanácsosi címet.

Munkásságának középpontjában a földtani térképezés, valamint a kőszén- és kőolajkutatás állt. Rendszeresen publikált a mértékadó hazai és külföldi szaklapokban. A földtani szakmai szervezeteiben aktív szerepet vállalt, 1901 és 1904 között a Magyarhoni Földtani Társulat el-

nökeként tevékenykedett. 1913-ban vonult nyugállományba.

Szerető felesége, hú társa, *Piller Márta* alig negyvenévesen hunyt el (1855–1896). A III. osztályú Vaskorona-rend lovagjának (hogy korának egyik igencsak jellemző kitüntető címét idézzük) négy gyermeke született: (az ifjabb) *Lajos, Jenő*, (a szintén kiváló geológus) *Károly* és (egyetlen leányként) *Margit*.

Telegdi Róth Lajos szép kort ért meg, életének nyolcvanhetedik évében, 1928. április 16-án rövid betegség után a fővárosban hunyt el. Rá két napra a Kerepesi temetőben evangélikus szertartással búcsúztatták, majd helyezték örök nyugalomra. Síremléke napjainkban is látogatható a Fiumei úti Nemzeti sírkert 43-as parcellájában, az 1-es soron levő 27-es számú sírhelyen.

■ REZSABEK NÁNDOR

HIRDETÉSEK

Csillaghegyi összegyülekezés

A Csillaghegyi Evangélikus Egyházközség szeretettel hívja híveit és barátait szeptember 20-án a békásmegyéri templomba (1038 Bp., Mező u. 12.) az összegyülekezés napjára. Dél előtt 10 órakor az istentiszteleten *Donáth László* prédikál. Délben közös ebédre várjuk vendégeinket. 14 órakor a *Bátorfi Andrea* absztrakt fotográfiáiból készült, *EngenderMe* című, *Jerger Krisztina* rendezte kiállítást megnyitja *Donáth László*. Közreműködik *Rajk Judit* (ének) és *Pétery Dóra* (orgona). A gyülekezet e tárlattal és koncerttel ünnepli temploma felszentelésének tizenötödik évfordulóját. Az alkalomra a belépés ingyenes, adományokat jó szívvel fogadunk.

Orgonahangverseny

Szeptember 26-án, szombaton délután 2 órakor orgonahangverseny lesz Vadosfán az evangélikus templomban. Orgonál *Németh Csaba* orgonaművész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem tanára. A belépés ingyenes. Az adományok a magyarkeresztúri evangélikus templom felújítását támogatják. (További információ a 20/824-6887-es mobilszámon kérhető.)

 50 ÉVE HARANGÖNTÉS ÓRBOTTYÁNBAN GOMBOS MIKLÓS aranykoszorús harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontes.hu

Levél cím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu.

GYÁSZJELENTÉS

„Mert a mi pillanatnyi könnyű szenvedésünk igen-igen nagy, örök dicsőséget szerez nekünk; mivelhogyan nem a láthatókra nézünk, hanem a láthatatlanokra; mert a láthatók ideig valók, a láthatatlanok pedig örökévalók.” (2Kor 4,17–18; Károli-ford.)

Mély megrendüléssel, de Isten akaratában megnyugodva tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy édesanyánk, nagymamánk, dédnagymamánk, *Csernovics Gáborné Morva Ilona* 2015. augusztus 30-án hosszú, de türelemmel viselt szenvedés után visszaadta lelkét Teremtőjének. Hamvasztás utáni búcsúztatása szeptember 11-én 16 órakor lesz a kelenföldi evangélikus templomban.

A gyászoló család

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból szeptember 13-ától szeptember 20-áig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>6.40 / Duna Tv <i>Biblia és irodalom</i></p> <p>9.00 / Pax Tv „Szolga csak egy van, az Isten” (zenés ifjúsági műsor)</p> <p>9.30 / Duna Tv <i>Református ifjúsági műsor</i></p> <p>9.30 / ZDF (német) <i>Evangélikus istentisztelet közvetítése Wittenbergből</i></p> <p>9.30 / Bartók rádió <i>Musica Sacra</i> (egyházzenei magazin)</p> <p>9.55 / Duna Tv <i>Református magazin</i></p> <p>13.15 / Duna World <i>Hagyaték</i></p> <p>19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Evangélikus istentisztelet</i> (credoradio.hu)</p>	<p>5.50 / Duna Tv <i>Hajnali gondolatok</i></p> <p>8.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Napi útravaló</i></p> <p>19.35 / Bartók rádió <i>A Hamburgi Rádió szimfonikus zenekarának hangversenye</i></p> <p>20.00 / Pax Tv <i>Kút (élő interaktív műsor)</i></p> <p>Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész</p> <p>21.13 / Bartók rádió <i>Kováts Péter Bach-műveket orgonál</i></p> <p>22.10 / M3 <i>Az áruló</i> (magyar tévéjáték, 1975) (120')</p> <p>22.25 / Duna Tv <i>On the Spot – Kilen hónap alatt a Föld körül</i> (riportfilmsorozat)</p>	<p>14.05 / M3 <i>Szent István-vándorlás az országos kéktúra mentén</i></p> <p>18.00 / Kossuth rádió <i>Ütköző</i> (közéleti vitaműsor)</p> <p>19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Hétközi istentisztelet</i></p> <p>19.30 / Duna Tv <i>Maradj talpon!</i> (kvízfilm)</p> <p>21.00 / M2 <i>Én vagyok itt</i> (élő magazinműsor)</p> <p>21.15 / Pax Tv <i>János-passió</i> (koncertfilm)</p> <p>21.35 / M3 <i>Hosszú vágta</i> (magyar játékfilm, 1984) (89')</p>	<p>10.05 / Kontakt Rádió (Budapest-Terézváros) <i>Lélekhangoló</i></p> <p>Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (kontaktradio.hu)</p> <p>13.30 / Kossuth rádió „Tebenned bíztunk eleitől fogva...”</p> <p>A református egyház féléórása</p> <p>18.00 / Pax Tv <i>A gyertyafényről a LED-ig</i> (riportfilm)</p> <p>19.35 / Bartók rádió <i>Dinu Lipatti utolsó zongoraestje</i></p> <p>20.30 / Pax Tv <i>Idegsejtek és idegpályák a fény szolgálatában</i> (riportfilm)</p> <p>21.25 / Duna Tv <i>Szabadság tér '89</i> (történelmi magazin)</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>14.15 / M1 <i>Élő egyház</i> (vallási híradó)</p> <p>17.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Nyitott ajtó</i></p> <p>Benne: Református magazin</p> <p>21.05 / M3 <i>Családban marad</i> (magyar tévéfilm, 1980) (67')</p> <p>22.00 / Bartók rádió <i>Dzsessz a Márványteremben</i></p> <p>22.30 / Pax Tv <i>Halld meg a hívást!</i></p> <p>Takács János evangélikus lelkész portréja</p> <p>23.30 / M2 <i>Az A38 hajó színpadán</i></p> <p>Víg Mihály:</p> <p>Cseh Tamás-dalok</p> <p>23.30 / M3 <i>A fürdőigazgató</i> (magyar tévéjáték, 1978) (60')</p>	<p>5.50 / Duna Tv <i>Hajnali gondolatok</i></p> <p>11.25 / Agnus Rádió (Kolozsvar) <i>Lélekhangoló</i></p> <p>Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (agnusradio.ro)</p> <p>12.00 / Kossuth rádió <i>Déli harangszó az arnót-újcsanadosi evangélikus templomból</i></p> <p>12.05 / Bartók rádió <i>A Budapesti fesztiválzenekar barokk zenei együttesének hangversenye</i></p> <p>18.30 / Pax Tv <i>EKME – Záró istentisztelet</i></p> <p>20.30 / Duna Tv <i>Fölszállott a páva</i> (népzenei tehetségkutató műsor)</p> <p>Területi válogatók – Salgótarján</p>	<p>8.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Lélekhangoló</i></p> <p>Az Evangélikus Rádiómisszió műsora</p> <p>10.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Evangélikus magazin</i></p> <p>10.30 / Bartók rádió <i>Celluloidák – Filmzenék</i></p> <p>10.40 / Duna Tv <i>A világörökség kincsei</i></p> <p>Damaszkusz – Paradicsom a sivatagban</p> <p>13.55 / Duna Tv <i>Szent Pál nyomain Máltán</i> (magyar ismeretterjesztő film)</p> <p>15.30 / Szent István Rádió (Észak-Magyarország) <i>Lélekhangoló</i></p> <p>Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (szentistvanradio.hu)</p> <p>23.00 / Pax Tv <i>Böjte Csaba a szeretetről</i></p>	<p>8.00 / Civil Rádió (Budapest) <i>Lélekhangoló</i></p> <p>Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (civilradio.hu)</p> <p>8.55 / Duna Tv <i>Isten kezében</i></p> <p>9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i></p> <p>9.30 / Bartók rádió <i>Musica Sacra</i> (egyházzenei magazin)</p> <p>10.30 / Duna Tv <i>Evangélikus magazin</i></p> <p>11.00 / Duna Tv <i>Evangélikus riportok</i></p> <p>19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Evangélikus istentisztelet</i></p> <p>19.00 / Pax Tv <i>Magyar–finn evangélikus kapcsolatok</i></p>

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: előfizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1091 Budapest, Üllői út 25. fszt. 2. Tel.: 20/824-5519.
Főszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu). **Szerkesztőségi titkár** (hirdetési ügyek referense): BALLA Mária (maria.ball@lutheran.hu). **Olvasószerkesztő:** DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** FEDOR SÁRA (sara.fedor@lutheran.hu). **Tervezőszerkesztő:** SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu). **Munkatárs:** WALKÓ ÁDÁM (adam.walko@lutheran.hu). **Rovatvezetők:** DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KENDEH K. PÉTER – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). **Szerkesztőbizottság:** ADÁMI Mária, BALCZA MATE, B. WALKÓ GYÖRGY, DR. FABINY TAMÁS, KENDEH K. PÉTER, KISS MIKLÓS, KISS TAMÁS, DR. OROSZ GÁBOR VIKTOR, PRÖHLE GERGELY, RADOSNÉ LENGYEL ANNA, T. PINTÉR KÁROLY.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 20/824-5518, 1/411-0385.
Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.).
Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN. **Árusítja a kiadó.** Terjeszti a Magyar Posta Zrt. **Terjesztési ügyekben reklamáció** a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzárta kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetesek@evelet.hu címre várjuk.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (szeptember 13.)

Így szólt... Jézus...: Ha ti megtartjátok az én ígémet, valóban tanítványaim vagytok; megismeritek az igazságot, és az igazság megszabadít titeket. Jn 8,31–32 (Ézs 55,3a; Mt 6,25–34; 1Pt 5,5–11; Zsolt 78,32–55) Jézus tanítványának lenni nem csöbörből vödörbe állapot: nem a félelem, a lelki rabszolgaság tárgya változik, hanem maga a rabszolgaság tűnik el. Jézuson keresztül bízni Istenben maga a szabadság. Az igazság sem elvont fogalom, épp ellenkezőleg: agyunkat-szívünket zárva tartó ideológiák helyett azt éljük meg, hogy ő valóban itt áll mellettünk. Ezt megtartani sem más, mint ehhez az örömhöz ragaszkodni.

Hétfő (szeptember 14.)

Pál írja: Én nyomorult ember! Ki szabadít meg ebből a halálra ítélt testből? Hála legyen Istennek a mi Urunk Jézus Krisztus által! Róm 7,24–25 (Zsolt 16,10a; Fil 4,8–14; Mt 17,22–27) Pálnak nincsenek öngyilkos hajlamai, amikor a halálra ítélt testből való megszabadulás után vágyakozik: számára a céltalan, önmagáért való és önmagába zárt lét a szörnyű. Van-e kiút abból, hogy eszünk, iszunk, és aztán meghalunk? Pál válasza: Jézus kinyit bennünket; létünk többet jelent ennél; ő az, aki megszabadít a magunkba zárt létől.

Kedd (szeptember 15.)

Hit által engedelmeskedett Ábrahám, amikor elhívta Isten, hogy induljon el arra a helyre, amelyet örökségül fog kapni. És elindult, nem tudva, hova megy. Zsid 11,8 (1Móz 12,4a; 1Tim 6,3–5/6–11a; Mt 18,1–9) Otthagyni a korabeli világ civilizációjának bölcsőjét és elindulni a pusztába úgy, hogy a végállomást sem ismerjük – ez nem józan megfontolás, hanem bizalom kérdése. Szokás mondani, hogy háttal ülünk életünk vonatán: csak azt látjuk, amit már elhagytunk. Nem látunk előre, ahogy Ábrahám sem. De bízott abban, aki a vonatot vezette...

Szerda (szeptember 16.)

A világ felett a királyi uralom a mi Urunké és az ő Krisztusáé lett, és ő uralkodni fog örökkön-örökké. Jel 11,15 (2Kir 19,15; ApCsel 27,33–44; Mt 18,10–14) Alacsony a látókörünk: nem látunk eléggé magasra. A világ széléig, a horizontig látunk átvitt értelemben is – nem látjuk, hogy mögötte, fölötté mi van. A látóhatár szélén kiskirályok uralkodnak. Őket látták az első keresztényülözések elszennedői, a *Jelenések könyvének* első olvasói is. Számukra valóban releváns volt a figyelmeztetés: az egész világ felett azonban maga a Feltámadott a király.

Csütörtök (szeptember 17.)

Maga a békesség Ura adjon nektek mindig minden körülmények között békességet. Az Úr legyen mindnyájatokkal! 2Thessz 3,16 (Zsolt 139,5; Lk 10,38–42; Mt 18,15–20) Cipót a cipőboltból – hangzott a régi, viccszerű szlogen. Itt többről van szó: az igazi békességről van szó, nem a fegyverek újratöltésének idején tapasztalható fegyverszünetről. Igazi békét – amikor minden valóban a helyen van – egyedül az Úr Jézus tud adni, akin keresztül Isten megbékéltetett minket önmagával. Hát lehet ennél szebben egy levelet lezárni? Ne féljete, Isten mindent helyre tesz, békét teremt. Ő legyen veletek!

Péntek (szeptember 18.)

A minden kegyelem Istene pedig, aki elhívott titeket Krisztusban az ő örök dicsőségére, miután rövid ideig szenvedtetek, maga fog titeket felkészíteni, megszilárdítani, megerősíteni és megalapozni. 1Pt 5,10 (Jer 14,21a; Lk 22,35–38; Mt 18,21–35) A „rövid idő” kifejezés viszonylagos: lehet, hogy évekig, évtizedekig hordozzuk testünkben vagy lelkünkben a miérteket, a fájdalmakat. A „rövid” kifejezés inkább azt jelenti: ideiglenes. A szenvedés nem az utolsó állomás. A kérdőjeleket Krisztus kiegyenesíti, ahogyan a gerincünket is. Szilárdá tesz, nem mevév: erőt ad az élethez.

Szombat (szeptember 19.)

Nem vetem el Isten kegyelmét. Gal 2,21a (Jón 2,9; Lk 6,20–26; Mt 19,1–12) A galaták nem akartak elfordulni Isten kegyelmétől, sőt! Mindennel, szokásokkal, erkölcsi tettekkel be akarták biztosítani. És nem vették észre, hogy épp az által vették el, hogy annyi mindent odahelyeznek saját maguk és Isten szeretete közé. Pál tehát nem istentelenségüket kéri rajtuk számon, épp ellenkezőleg: a Krisztustól kapott szabadságot, amelyet elhomályosított bennük az, hogy mindent ők akartak megtenni.

■ HEGEDŰS ÁRTILA

HIRDETÉS

Meghívó az Evangélium Színház előadására

Szeptember 17-én, csütörtökön 19 órakor a budakeszi református templomban (Budakeszi, Fő u. 159.) *A betű varázslata* címmel az Evangélium Színház előadásában *Móricz Zsigmond*, a *Hét krajcár*, a *Sárarany*, a *Légy jó mindhalálig* írójának élete tárul elénk. Megismerkedhetünk életének fontosabb szereplőivel, bepillantást nyerhetünk az írói lét mindennapjaiba. Tanúi lehetünk a „betű varázslata” megszületésének színpadi környezetben. Előadják a Teatro Társulat tagjai: *Imre István*, *Andrádi Zsannett*, *János Ferenc* és *Lénárt László* (rendező). Szeretettel várunk minden érdeklődőt. Az előadást a Nemzeti Kulturális Alap és Budakeszi Város Önkormányzata támogatja, és ingyenes. Adományokat az előadás költségeire a helyszínen köszönettel elfogadunk.

